

ROMANIA, București
MARTIN No. 4

LUMEA LUI BERĂ VÂNT

de
SPERANȚĂ

— Poveste nevăzută și
— jumatate urs. — fierarul. —
— Bănuț verde. — Ri-rip și
— și fătul. — Diavolul și
— și Ionă. — Ianoș Dum-
— Trup fără suflet.

Prețul Lei 40,—

la toate librăriile din
și provincie

OVIDIU.

DRAMĂ ÎN 5 ACTE ȘI ÎN VERSURI.

Dedicată cu cel mai profund respect
MAJESTĂȚEI SALE
ELISAVETA, Regina României.

PERSOANELE :

AUGUST OCTAV CESAR.

OVIDIU.

MECENA.

ALCIDIU PINAX, histrion.

IBIS.

HILLARIUS, augur.

TIGELIUS

COTTA

CLEVETIUS

BARRUS

} patriciani.

RUTUBA, gladiator.

MUSS, strengar din Roma.

SARMIS, locuitor din Tomis.

GETTOR, oștean sarmat.

UN LICTOR.

MARCIANUS.

AMBASADORUL REGELUI COTISON.

IULIA, nepoata lui August.

CORINA

ACTEEA

TINDARIS

CHLOE

GLYCE

} curtezane.

SARMIZA, tânăra fată din Tomis.

DUVA.

SAGA, preceupeață.

Popor roman, popor sarmat, patriciani, lictori,
octofori, sclavi, sclave.

Acțiunea se petrece în al 17-lea an după Christos. Primele
patru acte la Roma, cel după urmă la Tomis, în Sarmăția.

PREFAȚĂ

Viața lui Ovidiu e o furtună în mijlocul unei
călduroase zile de vară. Nu i s'ar fi putut
bănui sfârșitul.

Un declamator înzestrat cu darul improviza-
ției... Minte nu i se fixa în jurul vre-unei pro-
bleme a vieții; nici nu fugia după vre-o frumu-
sefe ideală. Ieșit din școala retorilor, a rămas
un îngrămăditor de vorbe zadarnice. În orice gă-
sia prilej de versificare, de jocuri de cuvinte, de
gingășii căutate. A cântat dragostea. Nu însă ca
pe o patimă cotropitoare, cum o cântase Catul
sau Properțiu. În ea n'a văzut de cât un joc de
madrigale și de dulcегării sentimentale și mito-
logice. Un cuceritor de inimi fără flacără pasiunii
ce inobilează; un vițios pornit spre biruințe
ușoare într'un veac înclinat. Și pe urmă, deodată,
o tragedie: mânia neclintită a lui August, exilul
dela Tomis, gerurile Dobrogei, lânguirile umili-
toare și o moarte îndepărtată printre barbari...

Acceastă soartă ruptă în două în chip atât de neașteptat, putea fi numai într-o slabă măsură obiectul unei acțiuni dramatice. E o tragedie, mai mult în viață decât pe scenă. A fi alungat din saloanele Romei, din mijlocul patricienelor ce se profac atât de bine că știu asculta și înțelege, în timp ce mintea le lunecă la gânduri lascive — e negreșit o mare nefericire. A fi silit să trăiești printre barbari, într-o pustietate fără terme, fără lecturi publice, fără femei frumoase, — e o nefericire și mai mare pentru un om ce-și pusese temeiul vieții în strălucire. Tragedia dela Tomis a isbutit să scuture și sufletul ușuratec a lui Ovidiu. Uitând eleganțele mitologiei, nimicurile alexandrine, gingășiile goale ale decadenței, a scos, în sfârșit, și un puternic strigăt de durere. Prea mult cântase suferințele inchipuite; soarta i-a dat la urmă, prilejul unei dureri sincere. Lipsa de caracter l'a însoțit însă și la Tomis. Fugim de toate. Numai de noi înșine nu putem fugi.

O tragedie, deci, pentru oricine. O tragedie și mai mare pentru un om cu sufletul lui Ovidiu.

O tragedie însă puțin teatrală. E neprevăzută; e o întâmplare. Nici astăzi nu se știe ce stătuse îndărătul mâinii lui August. Sunt multe presupuneri; asupra acestui caz s'a scris o literatură întreagă. Tragedia nu pornește din frica lui Ovidiu. Între sufletul lui ușuratec și pedeapsa din urmă e un fir prea subțire. Teatrul e însă un strict determinism; faptă și răsplată, crimă și

pedeapsă. Acțiunile trebuie să se încâtuzeze într-o legătură. Numai când pornesc dintr-o logică ne-
strămutată, ne sînduie cu adevărat. O întâmplare poate fi tragică în viață. În teatru nu: e o săritură oarbă în necunoscut.

Alecsandri s'a încercat, firește, să stabilească un determinism între caracterul lui Ovidiu și tragedia sfârșitului. N'a reușit însă deplin. Și nici nu putea reuși.

Ovidiu nu e o figură mare. Pasiunile adevărate nu l'au fulgerat niciodată; cu atât mai puțin ideile mari. Figura lui nefiind eroică, Alecsandri a cântat s'o idealizeze. Idealizarea șovăște însă; datele istorice sunt prea puternice în amintirea noastră. Dragostea lui atât de colopitoare pentru Iulia e neînțeleasă. Trăind în mijlocul curtezanelor, a desfranațiilor, pândit la fiecare colț de Corina, iubirea lui pentru nepoata lui August nu putea fi inobilată. E o iubire din Suburra... Alecsandri s'a încercat să poetizeze și pe Iulia. Sarcina lui era însă și mai grea. Cunoaștem nemernica poveste a celor două Iulii: o tragedie petrecută în noroi. Dragostea Iuliei pentru Ovidiu n'are deci nimic ideal. Alecsandri o înaripează, o înfrumusețează: o domnișă ce înbește pe un poet. Un basm vechiu și totdeauna încântător. Dar tot Alecsandri o aduce pe Iulia la destrăbălatul banquet al lui Ovidiu în mijlocul curtezanelor. Unde mai e domnișă ideală? unde mai e dragostea ei curată? Găsim deodată pe Iulia

cea adevărată, pe Iulia istoriei: o bacantă imperială... Avem deci doi Ovidiu și două Iulii: poezia și adevărul se amestecă, stânjenindu-se. Cu toată meritoasa încercare a lui Alecsandri, dragostea acestor doi eroi nu are nimic purificator în ea, iar cumplitul „desnodământ” dela Tomis nu e încheierea firească și mișcătoare a unei tragedii sufletești.

Din uitala activitate dramatică a lui Alecsandri, Ovidiu mai stă încă în picioare. Nu în întregime, ci ici și colo, câte o coloană, câte un fronton sau o metopă... Ori cum e o sforțare. Și pentru un poet fericit care n'a cunoscut sforțarea, și care a trăit într-o vreme când nici nu era nevoie de sforțare, — e un mare merit. Ovidiu, și mai ales Fântâna Blanduziei, vor face încă pentru multă vreme ca Alecsandri să nu fie numai un nume ci și o realitate sufletească.

Tecnică teatrală a progresit, firește, dela Alecsandri încoace. Și cunoștințele noastre despre antichitatea clasică. Dela Quo Vadis suntem poate și mai bănuitori față de „decorul” vieții antice: sclavi, histrioni, parasifi, plebe, curtezane... Ceiace însă și mai hotărâtor, limba și versificația română au făcut progrese netăgăduite. Citind pe scriitorii mai vechi, ne dăm seama cât de departe am ajuns azi în privința limbii.

E. LOVINESCU

OVIDIU

ACTUL I

Grădina palatului împărălesc în Roma. — Rediari despărțite prin straturi de flori. În stânga actorului fațada palatului cu peron de marmură și uși de bronz. În dreapta o stâncă acoperită cu lier, purtând statuia lui Julius Cezar. — Noaptea cu nori, printre cari luna se iese din când în când. O fereastră luminată la rândul de sus al palatului.

SCENA I

Ibis și Hillarius venind din fund

Ibis

Hillarius, augure, doresc să te consult.
Tu ești tălmăciu de visuri și mi-ai prezis de mult
O tristă catastrofă, o șofie cludată.

Hilaris

Aşa-l, Ibis; grăeşte, tu eşti om bun de plată,
Eu bun de sfaturi. Spune, ai iar vr'un neajuns ?

Ibis

Ah! de-o amărăciune cumplită sunt pătruns !

Hilaris

Ţi s'a 'necat flotila cu slave lesbiene,
Frumoase, investite in stofe diafane ?

Ibis

Nu; sunt muncit in creeri de-un gând mult mai
amar !

Hilaris

Tu, Cartagen, tu rudă cu însuşi Amilcar,
Tu implantat în aur din cap până 'n picioare,
Cum ? Ce ? Nu te mai bucuri de-a zeilor favoare ?

Ibis, posomorât

Amice, pretutindeni, vai ! sunt întâmplinat
De semne 'ngrozitoare ce m'au inspălmântat.
Ducându-mă la ţară ieri să prânzesc, o cioară
A cârâit în stânga.

Hilaris

Semn rău ! fire-ar să moară !

Ibis

Apoi trei epuri spriateni, vânaţi de dol ogari,
Tălatu-mi-au cărarea eşind de prin tufari.

Hilaris

Semn şi mai rău !

Ibis

Augure, crezi tu că în zadar
Ieri, strănutând la masă, stricat-am un pahar ?

Hilaris

Grozav !

Ibis

Vezi ? prevestirea de tino, an, făcută
S'a împlinit !

Hilaris

Corina ?...

Ibis

Corina e pierdută !

Hillarius

Și ea ?

Ibis

Dar, astă noapte de-acasă a ieșit
Și 'n taină cu Ovidiu la el s'a întâlnit.

Hillarius

Ovidiu ?

Ibis

O! pe lume nu e nici o făptură
Să poată ca s'aprinică în mine-atâta ură
Precât acest Ovidiu corupt, corupător,
Pescuitor de-amoruri prin versuri de amor.
De când el mai cu seamă a scris *Arta iubirii*,
Femeile, pierdute pe câmpul răătăcirii,
În brațe-l se aruncă orbiș, într'un noroc,
Ca fiuturii de noapte ce dau zburând în foc.

Hillarius, răsând

Ce vrei?... Berbantul are un farmec de plăcere
Ce 'n veci ademeneste o minte de muere,
Căci ea se 'ngână lesne cu 'nșelătorul gând
De-a preschimbă în erou pe un mișel de rând.

Ibis

Corina, înzestrată de calități înalte,
Căzut-a și ea 'n cursă ca toate celelalte,
Ș'a ei deșertăciune: pe-un vers măgulitor,
Jertfit-a lui Ovidiu și cuget și onor.
Uitând fără mustrare geloasa mea iubire
Și răspunzându-i numai cu-a sa disprețuire.

Hillarius

Te mângâe; chiar Venus pe Vulcan a 'nșelat.

Ibis

Și însă ori-ce visuri i le-am realizat,
Ori-ce dorință, fie nebună chiar, ei bine,
A fost un ordii sacru, o lege pentru mine.
A vrut prin lux de stofe aduse dela Tir,
De sclavi, de gluvaeruri, de villa în porfir,
Să 'ntreacă pe-ale Romei bogate patriciane ?
Ea le-a 'ntrecut pe toate, până și pe cartizane,
Căci mă simțeam ferice și mândru de-a vedea
Ca stea în fruntea Romei lucind Corina mea.
Și 'n adevăr, Hillariu, când ea plecă de-acasă
În lectică, lăsată pe perne de mătășă,
Frum'seștea ei superbă naște un viu fior
Prin gloata imbulzită de simț admirator.
Toți o doreau... zadarnic...

Hillararius

O crezi ?

Ibis

Căci neputința

De-a fi iubit de dânsa descurajă dorința.

Eu, orbi mă credeam singur pe lume-alesul ei.

Ah! nu eu, dar Ovidiu eră... Infern!

Hillararius

Ce vrei ?

Muierea-i ca o rază ce luce când pe-o floare,

Când pe un scalu de toamnă și'n veci e schim-
bătoare.

Ibis

Ah! ce mi se întâmplă îmi pare că-i un vis.

O rană sângerândă în sânul-mi s'a deschis

Și mintea-mi se frământă în dor de răzbunare.

Hillararius

Te cred.

Ibis, în taină

Augure, spune-mi, la via mea turbare

Poți tu să-mi faci complice Infernul ?

Hillararius

Pot .. plătit.

Ibis

Întreaga mea avere stă gata de jertfit !

Hillararius

Averea ta întreagă ?

Ibis

Și știi cât e de multă !

Ași da-o să dispară Ovidiu...

Hillararius

Dai?... Ascultă :

Cunosc în pleava Romei un brav gladiator

Ce are meseria de crunt omoritor,

El pentru-o sumă bună e gata să ucidă

Pe cine vrei, și 'n urmă e 'n stare ca să rădă

Murind în aspre chinuri, fără destăinui

Secretul tău !

Ibis

Ah! unde-l.. Voios l'ou dăru!

Cu mil de mil sesterji, dar vreau a mă ascunde.
Grăește tu cu dânsul.

Hillarius

Eu ? Fie, însă unde

Să-l aște pe Ovidiu ?

Ibis

Aice sub palat.

Hillarius

În parc ?

Ibis

Dar ; de când Cesar din Roma a plecat
La insula Capreea, Ovidiu ca o fiară
După vânat aicea în fiecare seară
Se furigă prin arbori și are întâlniri
Cu o fată amețită de-a lui ademeniri.

(arată ușa de bronz)

Ea vine tremurândă pe ușa ceea 'n taină,
Purtând un văl pe frunte și o bogată haină.
A fi vre-o fiică jună de nobil scăpat,
Crescută cu nepoata lui diavol împărat.
De-ar fi ucis aicea mișelul, noi vom spune
C'a fost surprins de gardă.

Hillarius

Dar ; planu-i de minune
Nu crezi tu însă, Ibis, că dacă mări în zori,
Și el și ea ar zace morți colea, printre flori,
Cu mult mai drept în Roma ușor s'ar presupune
Că însuși tatăl fetei a vrut să se răsbune,
Szu poate că custozii în sânge au spălat
Onorul locuinței lui Cesar ?

Ibis

Minunat !

Dar !... amândoi odată ș'alătura să piară !...
Prinzându-i moartea crudă pe amândoi în ghilargă,
Eu recâștig amorul Corinei și 's ferit
De-orice prepus de crimă... așa-i mai nimerit.
Mergi, scumpul meu Hillariu, mergi de te înțelege
Cu ucigașul...

Hillarius

Bine, dar eu ce voi cu culege
Din rolul de complice ?...

Ibis

Tot ce-i dori.

Hillarius

Ce-oiu vrea ?
Mă duc, tu ne așteaptă, (iese, în parte). Îi țin în
mâna mea,

SCENA II

Ibis

În fine-o să văd smulsă o plantă otrăvită
 Din calea vieții mele, prin ea nenorocită.
 Am să desbar cu Roma de-un trândav desfrănat
 Care 'n onorul casnic lovește ne 'ncetat,
 Pe fete și neveste scoțându le din minte
 Și pe bărbați insultă, soț fie sau părinte.
 O! scumpă răzbunare, al furilor dar!
 Mi-oiu potoli eu setea din acruul tău nectar,
 Când voi vedea pe-Ovidiu zăcând fără suflare,
 Precum un șarpe putred lungit pe o cărare.

SCENA III

Ibis, Corina, vine agitată din stânga

Corina, în parte

Aici să fie oare?

Ibis, în parte

Corina? Negreșit

Ea cată pe Ovidiu.

Corina, în parte

Mi-e sufletul uimit
 De-o crudă turburare... Nu-l văd aici.

Ibis, tare

Corina...

Corina, tresărind

Ibis?

Ibis

Pe cine cauți acum prin grădina?

Corina, îngăimată

Pe... tine!

Ibis, cu sarcasm

Cum? Auzul nu ne înșală?... Eu
 Recăștigat-am astfel un loc în gândul tău,
 Ca tu, nepăsătoare de frică și rușine,
 Prin Roma 'n sânul nopții s'alergi tu după mine?
 Mă 'ntreb, uimit, la care zeu bun și 'ndurător
 Să mulțumesc de pasul ce faci în al meu dor?
 Cui să fechin prinoase că ți-ai adus aminte
 De-a tale numeroase și sacre jurăminte?

Corina

Sarcasmul nu te prinde nici cum ; mai bine faci
 Și 'ndreaptă către însuși muștrările ce-mi faci.
 Tu crezi că o femeie preschimbă cu plăcere
 Avea i suilească pe-a sculelor avere ?
 Crezi tu că sub povara de aur mănjitor
 Se stinge într'un suflet tot simțul iubitor ?
 Și că sorbind în treacăt a luxului otravă,
 Femea-i destinată a deveni o sclavă ?
 Nemernice !... N'al dreptul, grăind precum grăești
 Să stai cu mine față.

Ibis

Tu mă desprețuești !

Ovidiu te deprinde cu atâta semeție
 De mă înfrunți pe mine, Ibis ?

Corina

Ovidiu ?... fie.

Ibis

Pe dânsu'l-cați ?

Corina

Pe dânsul... Mi-al spus, și te-am crezut,
 Că el în toată seara aicea, nevăzut,

Prin umbră se strecoară și vine, se 'ntâlnește
 Cu o necunoscută cu care se iubește.
 Al vrut să-mi poi un ghimpe în inimă, al vrut
 Să'l depărtezi de mine, om prost și prefăcut,
 Și al răspândit asupra-i o neagră calomnie.

Ibis

El nu a venit încă și speri că n'a să vie ?
 Cap secl... și tu la rândul-ți acum te măgulești
 Că pe a lui simțire tu singură domnești,
 Ștat e de 'ntetită a ta mândrie oarbă,
 Că toată judecata din creeri ți-o absoarbă.
 Cum ? Tu, Corina jună, frumoasă, ce privești
 De sus la omenire cu ochi împărătești,
 Tu care vezi în juru-ți o vastă 'ngenuchere
 De adorări sfioase și fără mângăere,
 Mai lesne ai admite chiar cerul răsturnat
 Decât a ta cădere din visu-ți adorat.
 El bine, azi Corina, cu toată mândra-i fală
 Pe sânul lui Ovidiu posedă o rivală.

Corina, indignată

Ibis !

Ibis

Ș'acea rivală superbă, fără preț.
 La rândul ei spre tine privește cu dispreț

Corina

Ibis ! (stăpânindu-se) Dar a ta gură zadarnic mă
[insultă.

Invidia, când latră, Corina nu-o ascultă.
Cuprins ești de mânie că sufletu-mi trezit
Din umbră spre lumină voles s'a repezit
Și, despărțit de tine, scăpând de-a ta robire,
Găsit-a în Ovidiu o nouă 'nsuflețire.

Ibis, furios

Ovidiu ?

Corina

Dar, Ovidiu ; în el, numai în el
Mă 'ncred, căci el nu minte cu vorbe de mișel.

Ibis

Eu mint... cu mișelie ? Eu mint ?... Dar ce ai zice
Când l'ai vedea tu însă-ți cu ochii tăi alce
Ținând pe-a sale brațe un fraged, nou odor,
Jurându-l ca și ție tot veșnicu-l amor ?

Corina

Ai taci, e clevetire.

Ibis

Ce-ai zice ? spune, spune

Ce-ai face ?

Corina

Cu-a mea mână eu vlața le-ași răpune !

Ibis

Așa ? Deci ai răbdare ; curând o să te'ncrezi
De minte sau nu Ibis, văzând ce ai să vezi.
Și de-a fi adevărul ?

Corina

O ceruri !

Ibis

Vrei să moară ?

Corina

Vreau, vreau ! și el și dânsa .. O! turba mă'nfloară !

Ibis

Mergi dar și stai ascunsă cu ochiul pânditor,
Te oi răsbună eu însu-mi de-al tău înșelător
Ș'atunci vei pricepe cât ești tu de nedreaptă
Cu mine.

Corina, eată 'n jur

Dar nu vine... nici a veni.

Ibis

Așteaptă

Colo, după copacii din fund, și-l vei zări.
Dar.. de-a muri Ovidiu ?

Corina, depărtându-se

Eu încă voi muri.

SCENA IV

Ibis, privind după dansa

Ba nu-i muri; amorul ce încă ne cuprinde
Pe capul tău cu mlașă aripele-și 'ntinde.
El prin a lui putere va deveni un scut
Ce te-a feri de moarte... deși, vai ! te-am pierdut.
Ah ! cine știe ?.. poate că jalnică-mi flință
Va deșteptă în sânu-ți a ta recunoștință.
Și...

SCENA V

Ibis, Hilarlus, Rutuba

Hilarlus

Ibis, iată omul.

Ibis, observă pe Rutuba, în parte

Cioplit e din topor.

(Lui Rutuba) Ești om cu hotărîre ?

Rutuba

Eu ?... sunt gladiator
Și mă numesc Rutuba ; în față mă privește.
Un om nici cât o găză în ochiu-mi nu plătește.

Ibis

Așa-mi convii, Rutuba, viteaz, neomenos.

Rutuba

O știu, n'am preț ; întreabă pe ori-care gelos
Eu îi feresc onorul de ori și ce ispită,
Căci am o meserie de mulți aprețuită
În Roma.. Nu mă laud, dar în glas mare-o zic :
Morala-i susținută de brațul meu volnic.

Ibis

Te-admir !

Rutuba

Și ai dreptate... zdrobesc de porunceală,
Ucid sau rănesc numai, cum vrei, după tocmeală.
Atât pentru-o bătae și pentru-o ran' atât,
Iar pentru-o 'njunghiere sau strângere de gât
Ceva mai mult.

Ibis

Prea bine ; deci spune cât mi-i cere
Pe o moarte de om ?

Rutuba

Tânăr ?

Ibis

Dar, tânăr.

Rutuba

Și'n putere ?

Ibis

Și.

Rutuba

Prețul se socoate pe neamuri și pe ani,
Pentru străini mai eftin, mai scump pentru Romani;
Pentru'un bătrân cinci sute sesterții, pentru'un june
Cinci mil, căci el posedă mai multe zile bune,
Un mai bogat tezaur de fapte și iubiri.
Fac pagubă prin moarte-i sărmaneii omenirii.

Ibis

Nu cinci, dar chiar și zece îți dau pe-a lui moarte.

Rutuba

Om generos ! Se vede că nu ți-e drag prea foarte.
Primesc, însă Rutuba e un artist de soi.
Aș vrea să știu pe cine dorești ca să-l despoiu
De zile, să-l trimetem prinos pe ceea lume ?

Ibis

Pe un infam netrebnic.

Rutuba

Și care-i al său nume ?

Ibis

Ovidiu !

Rutuba

Ce ? Ovidiu ? Poetul glorios ?
Ovidiu, fala Romei, ce cânt'armonios ?
Amicul lui Mecena ? el, floarea tinereții,
Născut de însuși Cesar pe treptele 'nălțimei ?
Ho ! Ho ! se schimbă treaba... vești ca să desbar
Prezentul, viitorul de-un geniu-așa de rar ?

E faptă fără' de lege ce mintea mi oțerește...
Cincizeci de mii sesterții nu-i scump cine-o plă-
tește,

Hilarius

Cincizeci de mii Rutuba, e prea...

Rutuba

Pentr'un augur

Se poate.

Ibis

Te juri însă că-l vei ucide?

Rutuba

Jur.

Ibis

Ți-i dau fără tocmeală, dar vreau ca tot-odată
Alături cu-Ovidiu să mai ucizi și-o fată,

Rutuba

O fată? O filăță plăpândă? Un odor
Ce lumea 'nveselește cu chipu-i zămbitor?
O fată ce-i menită ca să devie mumă,
Să nască poate-un erou, un Cesar?... Nu e glumă.

Ah! Imi slăbește brațul și tremur când gândesc
Să 'mplânt pumnarul rece în sânul-i fecioresc..
Cât dai?

Ibis

Cât vrei în totul?

Hilarius

Dar, câte mii? O sută?

Rutuba

Să ne 'nțelegem bine... De-a fi copila slută,
Cinci-zeci de mii pe dânsa, cu alți cinci zeci pe el,
Iar de-o fi patriciană cu chipul frumușel,
Nu pot pentru acea sumă să curm a sale zile.
Eu sunt milos, îmi place privirea de copile.
Deci ca să 'ncheiem târgul ce facem între noi,
Cer numai două sute de mii pe amândoi.
Nu-i mult.

Ibis, dând mâna lui Rutuba

Nu! Adă mâna... Hilariu, vin' de tac.

Hilarius, atingând mâinile lor

Să-l rupă 'n bucățele a cânilor potae
Și să-l incolăcească toți serpii din pământ
Pe acel ce s'ar desface de sacru-l jurământ!

SCENA VI

Ibis, Hillarius, Rutuba, Corina

Corina alergând

Sosește, iată !!

Rutuba, scoțând pumnalul

Unde-i?... e mort !

Ibis, oprindu-l

Așteaptă, încă

Nu a sosit momentul... Aice lângă stâncă
Curând are să vie odora-i așteptat.
Când amândoi vor face un grup îmbrățișat,
Cu-o singură lovire ca fulgerul de iute
Îi vei schimba, Rutuba, în două leșuri mute.

Corina, revenind

S'aprople... și-l singur.

Ibis

Mult singur nu va fi.
Veniți să stăm la pândă și gata de-a-l jertfi.

Corina, în parte

O ceruri !

Ibis

Halde.

Hillarius și Rutuba

Halde ! (Es cu toți în dreapta)

SCENA VII

Ovidiu, și apoi Iulia

Ovidiu

O ! noapte 'ndurătoare,

Întinde a ta umbră, dorită, protectoare
Pe cel mai viu, mai dulce, mai dragălaș odor,
Pe-al lulei și-Ovidiu misterios amor
Și tu, o Venus, zee născută 'n marea lină,
Tu cărei al meu suflet în veci cu drag se 'nchină,
Pe Iulia-mi iubită îndeamn'o cu-al tău glas
Aice, lângă mine să 'ndrepte al ei pas !

(Privește la fereastra luminată)

Ah ! iată sus fereastra cu talnică lumină
La care se arată precum o stea divină.
Văd umbra-i în mișcare... Ea pleacă, a plecat.
Lumina de fereastră acum s'a depărtat.
Ah ! inima uimită saltă 'n bătae deasă
Și pare că din sânu-mi vroește-acum să iasă.

(Ascultă). Dar, vine, (exaltat). Fericire, puteri Dum-
nezești!...

(Julia deschide ușa)
(Ovidiu aleargă spre ea)

Ah ! Iulic-adorată !

Iulia, scoboară scările

Ovidiu ! Tu ești ?

Nu-i nimeni în grădină ? Nu-i nimeni să mă vadă ?

Ovidiu

Nu, nu, privește, norii s'au adunat grămadă
Ca să ne-ascundă lumii și zellor din cer.
Privește, ceru-i negru și stelele ce pier
Cu toate-ale lor raze s'au concentrat în tine
Ca numai a ta față în ochi-mi să lumine.

Se apropie amândoi de bancă, lângă stâncă.

Iulia

La glasul tău, amice, simt grija că s'a dus.
Tu mă iubești ?

Ovidiu

Amorul mă'nălță-atât de sus
Cât uit în fericire-mi, eu om pierdut în gloată,
Că ești în culmea Romei, a lui August nepoată,

Și mintea-mi nebunită mă face să 'ndrăznesc
Ca să apropii doru-mi de-un crin împărătesc.

Iulia

Al inimă cu aripi ce'n sus la cer aspiră.
Semeața nebunle îmi place și-mi iespiră
O dulce 'ndulțire ce gândul mi-a furat
Și-l duce tot la tine, amice, ne'ncetat.
Un geniu are drepturi ce nimeni nu le are,
Căci genul posedă și tronuri și altare.

Ovidiu

Smeț sunt, dar amorul ar fi zeul amor
De-ar măsura distanța când el s'avântă 'n zbor ?
Dar inima ce bate în toat'a ei simțire
La scumpa-i aspirare cunoaște 'mpotrivire ?
Am fost nebun, se poate, că ochii n'am închis
Când Iulia părut-a în ceru-mi ca un vis,
Dar este cu puțință de-a 'nchide 'n zi senia
Și sânul la iubire și ochii la lumină ?

Iulia

Oi nu ! nu îi închide când e ca să privești
Cât te iubește 'n lume ființa ce iubești
Și câtă fericire necunoscută încă
Re'nvie și mângâie simțirea sa adâncă...

Pe culmea înălțată pe care m'am născut
 Nu poate să s'oprească nici dorul cel tăcut.
 A lui August odraslă de soartă e menită
 S'apară ca o zee de-abia întrezărită
 Și să inspire teamă în loc de dulce dor.
 Dar zeea când tresare de al dragostei fior
 Spre omul ce-o slăvește din culme se coboară
 Și-i pare, la tot pasul, că tot mai sus ea zboară.
 Așa voit-a Joe ca Olimpul ceresc
 Să-l lege prin iubire cu raiul pământesc,
 Să șteargă dintre inimi oricare depărtare.
 Iubirea-i cea mai dulce și sacră nobilitare!
 Regina Cnidel, Venus, iubit-a un păstor,
 Eu te iubesc pe tine, poete 'ncântător!

Ovidiu

Ești dulce și Augustă!... mărire ai și milă,
 Mărire de regină și farmec de copilă,
 În-cât ades îmi pare un vis norocul meu:
 De-a fi iubit de tine iăr' a fi Dumnezeu.
 Ș'atâta maestate în jurul tău domnește,
 Că de-a-ți atinge mâna dorința-mi se sfiește,
 Și mintea mea în luptă cu sufletu-mi rob
 Mă pleacă la picioare-ți ingenuunchiat, ulmit.

(Cade 'n genunchi).

Corina, lângă atâncă în parie

Infamul!

Iulia, ridicând pe Ovidiu

Iată mâna-mi... Amorul când ne-adun
 Eu uit că sunt princesă și mi-ămintesc că-s jun
 Întâia oară Eros mă duce 'n Empireu,
 Și sunt a ta, Ovidiu, precum tu ești al meu.

(Sed amândoi pe bancă).

Eu te iubesc, amice, chiar din copilărie.
 Amorul meu cu mine crescut-a în frăție,
 Căci te-am văzut ades la bunul meu venind
 Cu toți poeții Romei în Roma strălucind,
 Cu-amicii tăi, Mecena, Virgiliu și Horațiu,
 A căror geniu falnic străbate-a lumii spațiu
 Stimați, iubiți de Cezar, v'am auzit ades
 Citind a voastre înșuri, și 'n taină te-am ales
 Pe tine ca poetul inchipulrei mele.
 Ador a tale versuri și am undit în ele
 O gingașe comoară de visuri cu fiori
 Ce zlua mă încântă și noaptea până'n zori...
 Ah! spune-mi în ce plaiuri culegi a tale cânturi
 Ce muză îți inspiră poeticile-avânturi?
 Corina? Ce-i Corina? Există? Cînei ea?

Ovidiu, îngăimat

Tu, Iulio, tu numai ești, dragă, Muza mea,
 Corina e un nume... poetic... ce de lume
 Ferește-a noastră taină și dulcele tău nume.

Simțirea iubitoare ne vine dela cer,
Ea fuge de lumină ca cel mai sfânt mister,
Și sacră e ființa cu suflet generos
Ce face din iubitu-i un rege glorios.

Se scoală.

Ah! Iulie-adorată, de-ai asculta mândria
Ce simt gândind la tine, ai face nebunia
Să strig în lumea 'ntreagă cu glas triumfător:
A mea, a mea e fiica lui Jupiter Stator!
Dar nu, al tău Ovidiu în nime nu se 'acreda
Sub soare și sub stele necontenit te vede
Și i place 'n tănuire, redevenind poet,
Să spue numai nopții mult scumpul lui secret.
Atunci când pacea umbrei, domn'nd peste câmpie
Indeamnă la iubire, la vis, la poezie,
Când mi de soapte blânde, sub cer trecând în zbor,
Deșteaptă 'n al meu suflet răsunete de dor,
Atunci cu 'nvăpădere eu le descriu pe toate
Sperând c'a mele versuri te vor pătrunde poate.

Iulia

O! dar, ca dulce fulger în sânu-mi au pătruns,
Și vezi, amoru-mi gingaș eu nu ți l-am ascuns.

(Pleacă capul pe sânul lui Ovidiu).

Ovidiu o strânge în brațe

Ah! Iulie!

Iulia, cu glasul slab

Ovidiu!

Ovidiu arătând luna plină

Iubita mea, privește,
Regina alb'a nopții din ceruri ne zâmbește.

SCENA VIII

Ovidiu, Iulia, Corina, Ibis,
Hilarinus, Rutuba

Corina, cu durere în parte

Ah! Inimă-mi se rumpe!

Ibis, lui Rutuba venind după slăncă

Ucidă-i... Moarte lor!

Ibis, Hilarinus și Rutuba înaintoză repede cu fețele ascunse
sub mantale).

Corina, voină să-i oprească, des-
perată

O! nu, nu, pe dânsul...

Ibis, se apropie de Ovidiu

Infame trădător

Ovidiu

Ce vrei voi, mlaștră răbii?...

Ibis

Acum mi-ai căzut pradă!

(lui Rutuba)

Ucide-o 'ntâl pe dânsa.. El moartă să și-o vadă.

Ovidiu, vrând să apere pe Iulia

În lături, hoșil...

Ibis și Hillarius îl apucă de braț și-l în în loc
Rutuba ridică pumnul asupra Iuliei.

Iulia, ridicându-și vălul și ară-
tându-se

În lături. Priviți în fața mea

Sănt Iulia, nepoata lui Cesar!

Ibis, lăsând pe Ovidiu

Cum?

Corina

Ea?

Rutuba scăpând pumnul

Ea?

Toți rămân incremenți. Ovidiu și Iulia se apropie unul
de altul.

Iulia

Ovidiu vin' cu mine... Iar voi...

Face un semn poruncitor către ucigași ca să se depărteze.
(Ovidiu și Iulia pleacă repede și intră în palat).

Corina

O durere!

Rivala mea-i Princesa!

Hillarius

Săntem pierduți!

Ibis

Tăcere.

Ovidiu dispărut-a cu Iulia 'n palat..
Triumful... de însuși Cesar voiu fi eu răsunat

(Corina cade)

ACTUL II

Forum al lui Cesar. — În dreapta și în stânga, dealungul culiselor, galerii cu coloane de marmoră (**portice**) începând de la al doilea plan și întinzându-se până în fund; ele sunt ridicate de la pământ pe două trepte. — Fundul scenei e ocupat de templul Zeii **Venus Genetrix** precedat de o largă scară ce se coboară în piață. — Pelaturile lui se deschid două strade ducând spre Capitol care se vede în fund. Patricianii și matroane se plimbă sub portice unde sunt expuse tot soiul de mărfuri. — Mișcare animată de popor în piață. — Trecătorii intră prin culisele libere atât în dreapta cât și în stânga. — Unii intră în templu, alții se opresc pe treptele porticelor și formează grupe variate.

SCENA I

Rutuba, Muss, Pyrrha, Saga,
Histrioni, Popor

Mai mulți precupeți intră din toate părțile strigând mărfurile lor.

Precupețul I, purtând o cutie

Paste!

Precupețul II, purtând două
uleioare

Apă de Virgo !

Precupețul III, purtând dinți
de elefant

Ivoriu de Lybia.

Pyrrha, purtând un paner pe cap

Naramze de la Chius !

Saga, cu un paner pe brațe

Lămâi de Mesenia !

Muss, luând o lămâie

Dulce-s ?

Saga

Nu pune laba.

Muss

Sbărcite sunt de ger
Priviți, numai mătușa lipsește din paner.

(Fuga spre fund.)

Saga

Ce-ai zis, picu obraznic ! (aleargă după Muss,
poporul râde cu hohot).

Rutuba, apropiindu-se de Pyrrha

De unde vii, svârlugă ?

Pyrrha

La Forum Cupedinis am dat numai o fugă
Ca să v'aduc naramze... Uf ! cât m'am ostenit

Muss, revenind în scenă

Cum, Pyrrha, la Ovidiu azi nu te-ai odihnit ?

Pyrrha

Ce vrei să zici, gândace ?

Rutuba, împingând pe Muss

Fugi, Muss, lipsești de-alce

Muss, răstît

Eu 'mpinge, că pe Hercul...

Rutuba

Pierî, șoarec de portice.

Muss

Gladiator de crăsmă, zăvod flămând, năuc.

Rutuba, ameninșându-l

Măi pliciule...

Muss, cu o demnitate comică

Jos pumnii! te-ai priceput mă duc ..

Pyrrha, strigă, plecând spre
fond

Naramze de la Chlus!

Rutuba, oprind'o

Frumoasă Pyrrha, 'mi spune

De ce când vinzi naramze, naramzele-s mai
[bune?]

Pyrra, râzând

Știu eu?

Mai mulți trecători

Dă-mi mie una.

Pyrrha, împărțindu-le portocale

Na, na,

Rutuba

Și mie opt.

Saga, revenind în scenă

Ce vrea să zică pofta de fruct încă necopt!
Ea vinde poame crude; ar vinde porumbele
Și proștii, zău, ar crede că cumpără mărgele,
Când eu, ca vai de mine! pe strade strig mereu
(striga) Lămă! de Mesenia!... dar le mănânc tot eu.

(Merge de se amestecă între poporul retras în fund).

SCENA II

Ibis, Hillarius

(Intrând din dreapta și plimbându-se în fața scenei).

Ibis

Augure, n'am odihnă de-acum o săptămână,
Ovidiu tot trăște!...

Hillarius

El ne-a scăpat din mână

Ca apa.

Ibis

Și Corina, deși chiar l'a surprins
Cu Iulia, amoru-i nu scade, nu s'a stins!
Din contra!...

Hillarius

Cum ?

Ibis

Se luptă cu gândurile sale
Și singură pe sine tot cată să se'nșale.

Hillarius

Iar tu ?

Ibis

Ii sunt, ai crede ? tot mai nesuferit

Hillarius

Așa ți se cuvine ; de ce n'ai reușit !
Succesul încunună oricare faptă, fie
Sau rea sau bună... Lumea-l o vârstă neghibile

Ibis

O știu, însă crezuta-l că Iulia din tron
Să cadă 'n înjosire iubind un... histrion
Ce mințile-amețește cu șiruri de cuvinte ?

Hillarius

Ea are foc în sânge... Ce vrei ?... Ți-adămintă

De mama sa ce 'n Roma prin lubrice purtări
Atras-a pe-al ei nume blestemuri și ocări.
Pe unde-a sărit capra, mai sus căprița sare.

Ibis

Ce-ar zice împăratul de-a Iuliei purtare ?

Hillarius

Grozav ar pedepsi-o, sunt sigur.

Ibis

Dar pe el,

Pe Ovidiu ?

Hillarius

L'ar ucide cu moarte de mișel

Ibis

Ai de-am putea a-l face să afle adevărul !..

Hillarius

Dar cine să'ndrăznească a'nfige 'n pieptu-l fierul,
Și inima-l de tată să o străpungă ?

Ibis

Hillarius

Tu?... sperî că el te-ar crede ?

Ibis

O sper, însă e greu
La un grozăv pericol cunosc că m'aşi expune.

Hillarius

August câte odată are furori nebune.

Ibis

Aşa-i.

Hillarius

A lui mânie, în primul său avânt,
dă porniri de flără ce urîă pe-un mormânt.

Ibis

Cum dar, ferîşi deparie de crâncena lui ghîră,
Să facem pe Ovidiu în cangea ei să piară ?
Ascultă : Un custode dela palat mi-a spus
Că l'al Junonei templu azi Iulia s'a dus,
Pe-altarul zeităţei ofrande ca să facă.
Cortegiul ei pe-aice, priu Forum, o să treacă...
Eu am urzit îndată un infernal complot.

Hillarius

Cum ?

Ibis

S'o insulte plebea... Pe bani ea face tot.

Hillarius

Tot, însă..

Ibis

Noi în piaţă hai să împărţim mari sume
Din partea lui Ovidiu, lucrând în al său nume,
În astfel împăratul, gelos de-al său onor,
Va crede pe Ovidiu un laş insultător,
Atunci nici chiar Apolon nu-l scapă de osândă

Hillarius

Complotu-i bun, dar cere bani mulţi pentru is-
bândă

Ibis, dănd trei pungi lui Hillarius

Na bani ; mergi de-l împarte la cine crezi, mergi.
zbori.

Hillarius

Priveşte, piaţa-i plină de bravi răsvrăţitori.

Ibis, arătând pe Rutuba 'n fund

Rutuba e cu dăușii, mă duc la el; tu cată
Să ne câștigi pe Pinax, el are limba lată
Și multă influență în clasele de jos.

Hillarius

Ca dăușii în baljocul nu-l nime generos,

Ibis

Găsește-l și-l vorbește, dar fil cu chibzuință.

(Merge în fund de se sfătuiește cu Rutuba)

Hillarius, singur

Intâi gândesc la mine ca om de conștiință.

(Cântărend pungile).

Trei pungi rotunde, pline și scumpe la privit...
Ca să-mi rămâe mie ce-ar fi de chibzuit?

(Pleacă spre stânga și se întâlnește cu Pinax care intră).

SCENA III

Hillarius, Pinax

Pinax histrionul, cărent, slab și îmbrăcat în haine sărace
intră posomorât prin stânga și se întâlnește cu Hillarius. Ei
se privesc lung cu un aer de saream.

Hillarius, în parte

Ha! iacă tocmai Pinax.. E istovit la față.

Pinax, în parte trist

Nu am mâncat nimic de astăzi dimineață.

(oftează greu)

Hillarius

Tot slab?

Pinax

Și tu tot gras?

Hillarius

Privește, în piele nu-mi încap.

Pinax

Dar; sement cu Sitenus.

Hilarius

Și tu cu un proțap.*

Pe două căi contrare ne-am apucat noi drumul
Eu, imbucând coliva, tu, mirosind parfumul.
Eu, speculând prostia, câmp lat, bogat, cu rod
Tu, mila omenească, pomană. o! nerod!

Pinax

Dar; ești dlbaciu, Hilariu, o recunoaște alce.
Tu ești augur de piață; și lința ta prezice
Tot ce dorește omul supus la slăbiciuni
Și răzi de el, șirete, purtându-l cu minciuni.
Te-ai înrudit cu Plutus prin falșa-ți meserie.

Hilarius*, răsând

Și tu rămășa-i rudă cu trista sărăcie.

Pinax

Decât bogat ca tine prefer sărac să fiu.

Hilarius

Dar; histrion și leneș.

Pinax, mândru

Așa, din tată'n fiu
Străbunii mei în Roma, toți filosofi ca mine,
Avut-au mare faimă în gloatele latine.

Lăsându-mi o maximă ce-am practicat mer
„Mășacă dala aiții iar nici cum dintr'al t

Hilarius

Maximă înțeleaptă! Ea te-a adus în stare
Prin pleca ta uscată să te prevezi în zare.
Stomacul tău se 'nfinde pân' la calendă grec
Căci tu te Dancidă, el nu se umple 'n vecl,
Și încă prin mușine de chipurl... rușinoase
Cercat-a-i să prinzi carne pe girul tău de oa

Pinax, cu amărăre

Așa-i! Ah! pentru o pâine cât geniu cheltui
Minciună cu minciună neîncetat cârlesc.
Dar vai! din toată această măeastră cârpituri
Nu mă cârlesc adese cu nici o 'mbucătură.
Zadarnic dim'neața patronilor dau zor,
Ei mistuit-au lacom chiar inimile lor,
Și numai la 'mpăratul găsesc câte-o pomană
Când sunt cu istovire lănit, lipsit de hrană.

Hilarius

Și îns'al fost odată un acrobat ușor...

Pinax

Dar; ce entuziasmul nășteam eu în popor

Când alergam pe-odgonul înfins lung peste Tîbru,
Saltând, făcând chiar tîmbe cu meşter echilibru...
arătându-şi genuchi Dar aste balamale acum s'au
ruginit..
(cu emfază) Sînt soare fără raze ajuns la asfinţ!

Hilarus

Şi ai mai fost, îmi pare, poet chiar tu june.

Pinax

Dar; ş'am comis atunci o vastă tragedie
Sperînd că voi întrece pe însuşi Euripid.

Hilarus

Tu? . Care ?

Pinax

Cleopatra!

Hilarus

A! spune-mi-o să răd.

Pinax

Antoniu în Egipt triumfător soseşte...
Să vezi cum Cleopatra de-amor îl nebuneşte.

Pontilii, l'al ei ordina plecând voinţa lor,
Înclină lui Antoniu un lung şi lat covor.
El îl aduc pe umeri cu alte scumpe-odoare
Şi-l dau de-a tăvălucul în faţă-i, la picioare
Iar când întreg covorul pe scenă s'a destins
Ce văd în el eroul şi publicul surprins?

Hilarus

Un leu, sau bou! Apis fript gata în frigare?

Pinax

Ba, Cleopatra'n Venus când s'a născut din mare

Hilarus, rîzînd

Sublimă tragedie! aşi fi vroit s'o văd.

Pinax cu amărăre

Şi îns'au şuerat'o rivalii mei.

Hilarus

Te cred...

Ş'acum ce faci, sărmene?

Pinax

Politică de stradă
Cu pleba care'n Roma stă gata ca s'o prade.

Hillarius

Ași plânge a ta soartă dac'ași putea să plâng.
Tot ce pot face, Pinax, dă-mi mâna...

(Pinax întinde mâna deschisă ca pentru pomână).

Să ți-o strâng.

Pinax

O ! suflet bun și nobil !... Ce mâna ta-i deșartă ?

Hillarius

S'a deșertat și-l goală de mult ce a fost spartă

Pinax, cu dispreț

Ești grec

Hillarius

Ca tine, Pinax, sunt grec și mă fâlec.

Pinax

Dar ; însă n'aduci daruri.

Hillarius râzând

Din contra, le primesc.

Pinax

Om scump ! când îl fi bolnav, mă cat'aci în piață.

Hillarius

Ești medic ?

Pinax

Nu, dar vesel te-ași vindeca de vlață.

(Hillarius râde cu hohot. Pinax furios)

Mâncău de șase prânzuri pe fiecare zi.
Gras egoist ! de mine tu pari a te păzi,
Crezând că foamea tristă e boală lipicioasă.
Hei ! căci nu am avere și masă'n veci mănoasă.
Ți-ași arăta eu, Pinax, ce este-un om fudul
Și ce e mai cu seamă un egoist sătul.

(pleacă spre fund)

Hillarius, arată o pungă

Pinax, privește.

Pinax, întorcându-se grabnic

O pungă ?... om infernal !... și-i plină ?
Tantal renaște 'n mine ; fugi aprigă jivlaă
Că pe Mercur...

Hillarius

Ascultă și nu te agită.
Această pungă plină vrei tu să fie a ta ?

Pinax

Mă 'ntrebi?... Degrabă spune-mi ce vrei tu dela
[mine?

O crimă?... căci degeaba nu cred s'o dai...

Hillarius

Vezi bine

Vreau o manifestare la plată cu ocări,
Cu huiduri, cu zgomot, cu zvon de fluierări.

Pinax

Ceva complot? E lezne, dar trebui bună plată,
Căci o să am nevoie de-o plebă îmbătăită,
De marinari, de leneși, de histrioni, de hoți.

Hillarius

Găsește-ți tu amicii și-ți dau toți banii.

Pinax

Toți?

Toți?... spune-mi cui să facem așa ovațiune?

Hillarius

Te prinzî s'o faci? Răspunde.

Pinax

Cum nu? Amice; spune.

Hillarius

Pe aici, prin Forum, Pinax, o să vezi tace
A lui August nepoată..

Pinax

Ce? Iulia? și când?

Hillarius

Chiar astăzi pe l'amiază.

Pinax

Ea! rudă maestoașă
A lui Octaviu Cesar!.. Știi tu că guma-i groa

Hillarius

Știu, dar și punga-i grasă... Privește-o, hei?
nuri

Pinax, la com

Ah! dă-mi-o și sunt gata să fluer, să...

Hillarius

Te juri?

Pinax

Iur! fapta-i îndrăzneată, e demnă de Alcidiu.
Dar cine o plătește?

Hillarius, dându-i punga

S'o spui la toți... Ovidiu

Pinax, mișosind punga

Hm! Bine zic Evreii: monedele nu put.
In parte) Cu ele dela Roma mă fac azi nevăzut.

Hillarius (Ese pe furis din piață)

Mi-au rămas două!

SCENA IV

Hillarius și Ibis care revin din fund

Hillarius

Ibis, ți-ai pregătit răsplata?

(Rutuba?

Ibis

Se aține; dar Pinax?

Hillarius

Este gata.

(Se aud sete multe în dreapta, Ibis se uită între culise)

Ovidiu vine-alce; ca să nu-i dăm prepus
Hai noi să stăm la pândă în templu, colo sus.

(Pleacă amândoi spre fund)

SCENA V

Ovidiu, Cotta, Clevetius, Tigellius,
Ibis, Hillarius

Mai mulți tineri patriciani intră cu Ovidiu, veseli și
eleganți

Ovidiu, zăbind pe Ibis

Pe Bacus Corniferul!.. e Ibis!.. Salve ție,
Om ghiftuit de toate, de-amor, de avuție.
Cum? mai consulți augurii? Ce vrei, ce mai
pretinzi
Când ai tu pe Corina și'n ochi-i te oglinzi!

Ibis, posomorât

Răzi tu, Ovidiu, astăzi, dar poate mâini vei plânge.
Când nu s'așteaptă omul atunci capu-și frânge...

(Urcă scările templului cu Hillarius și intră în el)

Cotta

Vorbește în aforisme ca un filozof grec.

Tigelius

Și are miez la vorbă.

Cleветius

Cât are fructul sec.

Cotta

Hei, voi glumiți dar Ibis, îl știu, e rău de guîă
Să mă ferească Joe de a lui ascunsă ură!

Ovidiu

Eu nu cunosc ce-i ura cu infernalul-i chin.
Am numai oaspeți veseli și blânzi în al meu sân
Amor, prietenie, senin, compătimire,
Tovarăși scumpi de cale ce duc la fericire;
Ei îmi arată lumea prin văl trandafiriu
Făcându-m'al iubirei poet iubit să fiu,
Și-mi spun că nu-l ființă mai tristă, mai muncită
Ca omul ros de ură și 'nvidie urâtă.

Cotta

Tu ești un om de viață condus de năluciri
Și aerul din Olymp în Roma îl respiri.

Ovidiu

E dulce acel aer când trece 'n răsufiare
Prin buze alplite cu dulce sărutare.

Cotta

Cum se cunoaște omul de amoruri îmbătati
Corina ta, amice, deplin te-a fermecat.
Zămbirea-i te conduce pe-o cale înflorită
În care'nțelepciunea se pierde rătăcită.

Cleветius

Corina ș'alte multe zburdalnice frumseți
Ce-l țin legat de pragul nebunei tinereți...
Se spune chiar în taină că falnicu-i avânt
Vânează dulci amoruri nu numai pre pământ
Dar mai presus mult încă, în regiuni înalte,
Spre cari numai vulturi au dreptul ca să salte.

Ovidiu îngrijit

Ce vrei să zici, Cleветiu?

Cleветius

O veste din senin

S'a răspândit în Roma că'n parcul Palatin
Indurătoarea lună și stelele mișcate
Zărit-au două umbre cu drag intrulocate
Și că din ele una orai tu însuși.

Ovidiu

Eu?

Clevetius

Iar cealalt'o fiică de neam de semi-zeu.

Ovidiu

Clevetius pînă gură-ți bîrfește'n vecl minciuna.
Tu minți, făcând să mintă și stelele și luna,
Căci n'al nimica sacru în gîndu-ți uricios.
Ești un Zoil de strade, un rău invidios
Și nu permit ca limba-ți în față-mi să profane
Divina inocență a Miceii suverane.

Cotta, lui Clevetius

Dac'arafia împăratul ce vorbe 'n lume porți
El te-ar trimite'n Tartar să minți printre cei mor

Clevetius

N'am grijă, căci lui Cesar eu am făcut pomană.

Cotta

Tu?

Ovidiu

Lui?

Clevetius

Eu.

Tigelius

Unde?

Clevetius

Lângă Coloana Pompeian
August mi-ai înțins mîna și datu-i-am un as.

Cotta

Și negreșit cu gura căscată ai rămas (Toți rîd

Ovidiu

Nu rîdeți!.. Intr'o noapte August din înălțare
Văzutu-s'a prin visuri căzut în crudă stare
De cerșetor... De-atuncea în fle-care an
Cerșeste-o zi întreagă sub haine de țărman.
Așa vroit-au Zeli ca'n culme de putere
Să știe ce 'nsemnează nălțare și cădere.

Clevetius

Ba e zgîrcit și lacom... El însuși a dat foc
Căsuței sale proaste, vrînd un palat în loc.
Apoi... mi de chipuri tirane sau viclene
Și-a căptușit culbarul cu ale țării pene.
Schimba-s'ar toate 'n spimuri mortale

Ovidiu

Limbă rea

August, opt-zeci de statul de argint ce le avea
 n Roma ridicate, a pus de le-a topit
 Și la poporul miser în bani le-a împărțit

Clevetius

Dar, el a vrut ca 'n Roma să aibă fiecare
 O mică pârlicică de Cezar spre gustare,
 Și astfel să câștige renume în popor
 Un om cu dă-nicie, de bine făcător,
 L'a sale fapte însă, de lume lăudate,
 Nu gloria-l indezamnă, ci seacă vanitate.
 În minte-i tot e calcul profund de ipocrit.
 Simplitatea-i?... mască de mândru parvenit,
 Clementa-i aparentă?... cruzime 'ndestulată
 Mărirea-i ?... pe nisipuri o statuie 'nălțată.

Ovidiu, cu dispreț

Orb !

Clevetius

Tu ești în orbire de nu vezi sub August
 Cum s'a cuprins jurimea de-al vieții chiar dezgust

Ovidiu

O ! știu că voi, junimea Romaaă... Ce junime !
 Nimic nu vă mai place și nici iubiți pe nime.
 A voastre inimi stoarse în nesimțire zac.
 Sărmani ! nici chiar lumina, nici Venus nu vă plac.
 Vă sinucideți zilnic în modul cel mai jalnic
 Vrând să ucideți timpul !... (aprinzându-se) În

secolul ăst falnic,

Când artele frumoase ajunse 'n culmea lor
 Schimbat-au Roma 'n splendid muzeu neperitor,
 Când geniul pășește la templul nemuririi,
 Înconjurat cu fală de stelele-omenirii,
 Horațiu și Virgiliu, Tit-Liviu și Tibul,
 Nu e permis în Roma de viața a fi sătul,
 Nu ! când acest imperiu domnirea lui întinde
 La patru părți a lumii și 'n mână-i le cuprinde,
 Tot omul, tot Romanul, privindu-l e dator
 Să aib'un suflet mare ca el predominant,
 Să simtă vieți o suță în nobila sa viață
 Și un foc care topește a nesimțirii ghiată.
 A fi *Civis Romanus* este a fi om de fer !
 Așa ziceau strabunii și nu 'ncăpeau sub cer.
 Noi ne-am schimbat credința căzând din înălțime
 Priviți, iat'un specimen de-a Romei tinerime.

(Arată pe Barrus).

SCENA I

Precedenții, Barrus istovit și grotesc intră prin stânga
întovărașit de doi negrii, servitorii lui

Cleветius

He! bun sosit o! Barrus!.. tot încă printre vii?
Noi te credeam *ad patres*.

Barrus

Bufon!..

Cotta

De unde vii?

Barrus, cu glas femeesc

Amici, vin dela bae și am eșit la soare...
Am capătăt o tusaă și... (tușește).

Ovidiu

Barrus, pun prinsoare
Că iar ți-al smuls în bae tot părul de pe trup.

Barrus

Ai zice că-s Diana; imi vine să mă pup
Am mușchi vânjoși ca dânsa... Priviți, așa-i?
(și golește brațele)

Toți, pipăindu-l

Așa e.

Cleветius

Dar ai pierdut. Imi pare, câțiva din ei în bae.

Barrus

Nu, căci mai dinioare svârilit-am ușurel
Vr'o zece javaline și discul de oțel
Pe câmpul lui Mart.

Toți

Bravo!

Barrus

Apoi la Capeneea

Am întâlnit pe Cloe, pe Glyce și Acteea.
Mi s'au jurat tustrele că port pe cap un nimb
Ș'ar vrea a lor figură cu-a mea să facă schimb.
Tuspatru mă urmează în stofă diafană
Mergând ca să se primble pe calea Apiană.
Acolo mă așteaptă, sburând catării mei.
Mă duc să-i măn, cu caru-mi să alergăm tustrei.
(privind în culise) A! lată-le tuspatru.

Clevetius

Catăril ?

Barrus

Ba nu, ele,

Clevetius

Acuma zici tuspatru, acuma zici tustrele.
Incalte zi tus-șapte, să fie-un cont deplin.

Barrus, supărat

Cum de mai ești cu viață având atât veniu ?

(Toți râd).

SCENA VIII

Precedenții, Acteea, Tyndaris, Chloe,
Glyce, intră din dreapta în toalete elegante și urmărite
de tineri patriciani

Barrus

Ha ! Iaca ș'ale mele frumoase-admiratoare.

Acteea

Ovidiu, Salve.

Celelalte

Salve.

Ovidiu, dându-le mâna

Fragmente vii din soare,
Ce zeu propice nouă aice v'a 'ndreptat ?

Clevetius

E negreșit Manasiu, zaraful cel bogat
Ce vinde sub portice parfume indiane,
Și scumpe sulimanuri și coame lungi germane,
Tot ce frum'seșil poate s'adauge un spor.

Acteea

Seca-ți-ar limba 'n gură, obraznic lătrător.

Tyndaris

Năpărcă de lagumuri...

Chloe

Paiangăn mănjitor.

Ovidiu

Nu vă 'njosiți, iubite, a stă la convorbire
C'un om ce face pată în toată omenire ;

Mai bine sub portice veniți să vă primblați
Și cu'ale voastre grații pe noi să ne'ncântați.

Acteea

Unde i vroi sa mergem noi mergem bucuroase,
Ovidiu, de-a ta liră sântem prea amoroase.

Cotta

Invingător ferice ! Priviți toate-l iubesc !

Cleветius, cu sarcasm

Pân' și fiiiți înalte de sânge 'mpărătesc !

Ovidiu

De-i mai rosti, nebune, acest cuvânt odată,
Ești mort ! (întinde spre Cleветius amenințator.

Amicii lui îl opresc).

Cleветius, depărtându-se

Mă face-a râde mânia-ți îngâmfată.
(lui Barrus) Pe calea Apiană vin' Barrus să te-admir.
(Ese).

Acteea

Bă, vină cu noi, Barrus, și fugi de-acest satir.

(Cartizanele întevărite de toți junii Patricieni se suie pe treptele porticelor și se primblă printre colonade, admiră d stofele, obiectele de artă, etc., expuse de vânzători greci, indieni, etc.

SCENA VIII

Ovidiu. rămas în urmă este aberdad de Corina, care
vine din dreapta.

Corina, foarte agitată

Ovidiu, stăi.

Ovidiu

Corina ?

Corina

De astăzi dimineață

Te caut... Un pericol te-amenință în plată.

Ovidiu

Cum ?

Corina

Un complot sub mână în contra-ți e urzit
De-un om ce te urăște, un dușman ne'mblânzit.

Ovidiu

Ibă ?

Corina

Oricine fie... pe-ascuns din a ta parte
La plebea de pe strade mari sume se împarte

Ca să insulte astăzi pe Iulia în drum
Șastfel să 'nferieze pe-August asupra-ți!

Ovidiu

Cum?

Și tu, Corină, însăși atâta ești de bună
Cât aperi pe Ovidiu cu Iulia 'mpreună?
Eu sunt nedemn de mila ce încă îmi păstrezi.

Corina

O! nu, prea generoasă ori simplă tu mă crezi.
Mi ai dat lovire crudă prin crudă ofensare,
Corina ca și Ibis dorește răzbunare.
Ei vreă a da peire căci eu te-am adorat,
Eu vreau de-o infamie să nu fi acuzat...
Te-am prevestit... Adio! de-acum îți sunt străină,

(cu înduioșare) Corina ta... O! ceruri, am fost,
dar nu mai sunt...

Ovidiu, fii ferice, Corina e 'n mormânt.
(cu lacrimi) Adio!

Ovidiu

Ah! Corină, întoarce încă odată
Asupra lui Ovidiu privirea-ți împăcată,
Căci, dac'a fi să plară poetu-ți favorit
Și care pe Corina cântând a nemurit.

Să aibă mângăerea de-o moarte liniștită
Gândind că-și pierde viața iertat de a lui iubită.

Corina

Dar nu vrei a pricepe că nu vreau ca să mori?
Nu vezi că sunt cuprinsă de-a groazel reci fiori.
Căci întrevăd ce soartă cumplită și fatală
Te-așteaptă!... Ah! acumai uit chiar pe-a mea
rivală

Și mă gândesc la tine și simț că nebunesc
Și vreau să scapi de moarte căci încă te iubesc.

Ovidiu

Corina mea.

Corina

Ovidiu, la luptă, fii om verde.
Mergi, apără-mi rivala de-un scandal ce te perde
Tu o iubești, iubește-o ferice, cu onor.
Corina se răsbună jertfind al ei amor...
Adio... (Se depărtează repede și iese din scenă).

Ovidiu singur

Suflet nobil... s'a dus, o! umilire!
Cât mă slăt mic în față cu nobila-i jertfire!
(Ese pe gânduri, trist și se duce sub porticul unde stă
amicii lui).

SCENA IX

Rutuba, Muss, Popor, Iulia, un Lictor

(Poporul înșirat pe piață de-alungul porticelor, având pe Rutuba în frunte. — Cortegiul împărătesc intră prin fund, precedat de patru lictori și urmași de alți patru, toți înarmați cu scuturi și spade. Opt siriani duc pe umerii lor o lectică auriă în care Iulia stă întinsă și rezemată pe pernă de purpură. Două sclave de lângă lectică poartă una un cortel înșipt într-o trestie de India, și alta o apărătoare de pene de păun cu care face vânt și răcorește pe Iulia. — Doi sclavi în urma lor duc două scări poleite pentru coborârea din lectică. — Cortegiul înaintează încet. Ibis și Hillarius se arată la ușa templului).

Muss, alergând din fund

Cortegiul vine, iată-l.

Rutuba, la un grup de oameni

Colea voi vă grupați.

(la alții) Și voi în ceea parte fiți gata să strigați,
„Jos lectica! la Tibru!” când vi s'a dat semnalul.

(Cortegiul intră).

Rutuba

Muss, piclule, începe.

Muss, scoțând un fluer din sân

Stăi să-mi gătesc cavaliul. (flueră).

Toți

Ce? (alte șuerături se aud în grupuri).

Rutuba

Dați gură.

Plebea

La oarba!

Lictorul

Hoți buni de spânzurat!

Plebea

La Tibru!

Muss, arătând pe Lictor

Ce-mi văd ochii? Un morcov degerat?

(Răsete în grupuri)

Rutuba

Taci, Muss; ei e Lictorul mănâncă foc.

Muss

Ba pac,
Grozav e ! cu-a lui spadă chiar vântu'n două-l tae.

Rutuba, apostrofând pe Lictor

Ce duceți voi pe umeri ? e marfă de vândut ?
E proaspătă ? cât cereți în preț de tot scăzut ?

Muss

Cât poate ca să ceară ? Un as, atâta face.

(Plebea se 'ndeasă împrejurul lectice).

Lictorul, scoțând spada

În lături, plebe sclavă.

Muss

În lături tu, măi Dace.

Rutuba, înaintând

Jos lectica în fața poporului Roman !
La Forum și la Circuri el este suveran.

(Lectica a sosit în mijlocul scenei. — Sub portice Curtizanele
și Patricianii privesc. — Zgomot).

Iulia, ridicându-se pe coate

Sus lectica, octofori, sus, plebea să mă vadă.
Cât de mai sus pe dânsa disprețul meu să cadă.

Plebea

La Tîbru !

SCENA X

Precedenții, Ovidiu și amicii lui

Ovidiu, se arată sub porticul
din stînga

(indignat cu glas tare) Mizerabili !

Iulia, zărindu-l, în parte

Ovidiu !

Ovidiu

Sacrilej

Voi atacați în forum al Iuliei cortej ?
Amici ! pe dânsii ! Moarte acelor ce-o insultă...

(Coborârea grabnic treptele porticului cu Patricianii, se izbesc
asupra grupului ce a înconjurat lectica și-l resping).

Poporul

A! a! a! moarte vouă!

(Luptă crâncenă.—Ovidiu se apropie de lectică).

Iulia

Ovidiu, plebea-i multă.

Voi n'aveți arme.

Ovidiu

Arme, cu acești bețivi, mișei?

Privește și ascultă ce trebuie cu ei.

(cătore plebă) Popor măreț, eroic, al Romei scump
tezaur!

Cunoști moneda nouă, moneda cea de aur

Ce poartă a lui Cezar augustă efigie?

Glasuri din grupe

Ba nu—nu încă—unde-i?—arat o—să ne vie.

Ovidiu, aruncând în aer un
pumn de monede

Iat'o!

Plebea, vesel și lacom

He!

Ovidiu, aruncând iar bani

Na, în țărână cădeți și adunați.

S'apoi pentru Ovidiu cinstiți și vă'mbățați.

(Plebea se depărtează de lectică cătând bani pe jos).

Iulia coborâtă din lectică

Ovidiu, ți-oi fi veșnic mult recunoscătoare.

(Ii întinde mâna).

Ovidiu, sărutându-i mâna

Nu cer decât o rază fierbinte dela soare

(încet) Și soarele meu dulce s'aprinde 'a ochii tăi.

(cătore amicii săi) Acum să mergem grabnic. Voi toți
amicii mei,

Si voi Lictori, Octofori, toți în cohortă deasă

Să ducem la palatu-i pe-a noastră împărăteasă.

(Cortegiul pleacă și ese prin dreapta, Patricianii înconjurându
pe Iulia.— Hilarius și Ibis au coborât scările templului și s'au
amestecat cu plebea fără a fi zăriți de Ovidiu).

Ibis, lui Rutuba

Pe urmă-i

Hilarius, plebei

După dansii.

Ovidiu, rămânând în urma cortegiului.

Eroi, acum strigați
În cor: Evohe Cezar și Iulia!

Plebea

Bani dați?

Ovidiu, aruncând monede
Na, na!

Plebea, strigă

Evohe Cezar și Iulia

Ovidiu

Prea bine (Ees)

Ibis, în fața scenei

N'a reușit complotul; o! plebă, o! rușine!

Hilarius

Întâi de toate bani!, virtutea după bani!
Aceasta e deviza modernilor Romani!

(Cortina cade).

ACTUL III

Sala de primire în palatul lui August, cu sfaturi între coloane și ferestrele ce dau pe grădina. — În stânga ușa care duce în apartamentul împăratului. — În dreapta altă ușa pe planul întâi și tronu!. — Galerie cu colonadă, în fund.

SCENA I

Marcianus.—**Ibis** și **Pinax**, intră în galerie unul din stânga, altul din dreapta și vin în scenă

Pinax

Marciane, favorite a lui August slăvit.

Marcianus

Ce este?

Pinax, înclinându-se

Salve!

Ibis, asemenea

Salve!

Marcianus, lui Ibis

Ce cauți?

Ibis

Am venit

Ca să salut pe Cezar în casa palatină.

(Vrea să înainteze)

Marcianus, oprindu-l

Nu-i voe!

Ibis

Cum?

Pinax

Iubite, la fata lui divină

Vreau să mă'nchin.

Marcianus

Nu-i voe.

Pinax

Ce spui? Acest palat

Deschis e ca și mâna lui Cezar, ne'ncetat

Oricând, oricine poate să vie aici, frate,
Să ceară dela Cezar sau milă sau dreptate.

Marcianus

Așa-l, dar astănoapte abia s'a înturnat
Din insula Capreea în care el a stat
O lună 'ntreagă bolnav, ș'acum se odihnește!

Pinax

Odihna fie-i dulce!

Marcianus

El astăzi nu primește.

Mergeți.

Ibis, dându-i un papyrus

Ași avea însă a-i spune tăinuit
Ceva care-l privește; te rog dar umilît
Să-i dai papyrusul ăsta chiar astăzi dimineață.

Pinax, asemenea dând un papyrus

Ș'al meu mai înainte.

Ibis

Voiu aștepta în piață

Răspunsul,

Pinax

Și eu.

Marcianus

Mergeți la poartă amândoi.
(Intrând în apartamentul lui August)

Pinax, lui **Ibis**

Și pân'atunce, vere, ce crezi să facem noi?

Ibis, cu dispreț

Cum?... Vere?... Imi zici vere, așa deopotrivă?
Tu mă compari cu tine?

Pinax

Cu mine?... din potriv
Nu se compară prostul cu omul învățat.

Ibis

Nici cel pe brânci ca tine cu omul învățat.

Pinax

Te-ai învățat?... Această izbândă e prea mică.
Și fumul de gunoae în aer se ridică.
Te crezi și tu o găscă din vechiul Capitol,
Și ești un pui de curcă, fără tufec, gol,

Marcianus, revenind

Ce? tot sunteți aice?

Ibis, lui **Pinax**

Tu ai noroc, sărmâne,
Că ne găsim în templul Puterei suverane...

Pinax, cu emfaz

Nu se uimește-un vultur de-un băzet de țânțar.

Marcianus

Ești, vine 'mpăratul, fugiți...

Ibis

Mă duc.

Pinax

Dispar.

(ese cu Ibis prin fund)

SCENA II

August

(ese din stânga, se dirije spre fereastră, pe gânduri).

Căzut-a rouă noaptea?... (privind în grădină) Dar,
vesela natură
Pe tot firul de iarbă a pus o picătură.

Semn bun!... Ajută-mi zeli ș'acest prielnic semn
 Prin fapte bune astăzi de mine să fiu demn...
 Opt lustri de domnire aproape sunt la număr,
 De când acest imperiu îl port pe al meu umăr,
 Și cât mai multă lume s'adună în mâna mea,
 Povara 'mpărătească devine tot mai grea.
 Sub jugul Romei pus'am mulțime de popoare :
 Sciți, lupi flămânzi de iarnă, Indiani striviți de
 soare

Cantabri, Suevi, Iliri, Egiptiani, Dalmați.
 Respins-am 'n trei rânduri pe Dacii ne'mpăcați...
 Ferice, pus-am capăt războaielor civile
 Ce spintecau moșia și o scurtau de zile,
 Ș'am răzbunat în sânge pe Cezar tatăl meu...
 Azi Roma-i capul Inmei, ș'al Romei cap sunt eu.
 Sunt tot: August Cezar... Pontif cu daruri sfinte,
 Imperator cu nume de-al patriei părinte.
 Am tot: putere, faimă, a lumii avaii,
 Și însă n'am nimica, căci nu mai am copii!...
 A morței ș'a rușinei familia mea toată
 A fost și ea victimă!... O singură nepoată
 Imi mai rămâne'n casă, și pentru ea mă tem,
 Căci maică-sa atras-a eternul meu blestem
 Prin desfrânări hidoase... și sângele corupt
 Ades din sânul mamei cu laptele e supt...
 Dar nu., Iulia-i albă în suflet și pe frunte
 Intocmai ca zăpada lucind pe vârful de munte.

În inima-i vergină, mult limpede izvor,
 Nu-i încă nici o umbră lăsată de vre-un nor...
 Ea-i dulce ca lumina frumoasei dimineți
 Și 'n ochi are văpaea fecioarei tinereți.

(privește pe fereastră)

Iată-o!... Colo 'n grădină se primblă și citește.
 Ea m'a zărit, se 'nchină la mine și-mi zâmbește.
 O! farmec al prunciei, putere, blând mister!
 Când ne zâmbesc copiii fug norii de pe cer.
 Un prunc în fașe este pre cât un zeu de mare,
 Cu cât el e mai fraged cu-atât el e mai tare.

SCENA III

August, Iulia vine alergând din dreapta.

Iulia

A! Scumpul meu părinte! s'aruncă 'n brațele lui.

August

Copila mea.

Iulia, muștrându-l

Frumos!

Te duci din Roma singur, fugar, misterios,

Petreci o lună 'ntreagă departe 'n tănuire
Ș'apoi revii cu noaptea și tu nu-mi dai de știre.

August, zâmbind

Mă iartă ; să-ți cer voe drăguță, am uitat.

Iulia

Nu râde... n'ai dreptate... Ești mare, împărat,
La tine universul cu fală se închină,
Nici o profană mână de toga-ți cezarină
Nu poate să s'atingă... Ești zeu și fiu de zeu !
Și însă vezi ce splendid e privilegiul meu.
Eu vin ori când îmi place și Cezar se'mblânzește,
Și ochiul său de vultur pe loc se limpezește.
Il cert... cu dezmiardare, mă joc cu sceptrul său
Și-mi pare că-s un flutur pe coama unui leu.
Deci care-i mai puternic și cine pasul are ?
Eu ?

August

Tu.

Iulia

Cui se cuvine să dea ascultare
Stăpânul lumii ?

August, cu dragoste

Ție.

Iulia

Așa m'ai împăcat.

August

Mă ierți ?

Iulia

Ca totdeauna cu un dulce sărutat.

August

Ce-ai mai făcut în lipsă-mi ?

Iulia, confuză

Nimică.

August

Cum ? nimică ?

Iulia

Ba, ți-am cusut o togă, nici largă nici prea mică.
Precum îți place ție... s'o porți la zile mari;

August

Ce mândr-oiu fi la circuri în loja de Cesari!
 Dar spune-mi, în grădină plimbându-te citeai
 O carte, și cu dânsa dulci ore petreceai. (li ia
 manuscrisul).
 Unde-i? care-i?... Ovidiu!... Ce văd? „Arta iu-
 birei“ (în parte)
 Cum de-a ajuns sub ochii?... (Iuliei) A! te-ai de-
 dat citirei?
 Îți place poezia?... Și spune-mi cum găsești
 Acest nămol de versuri... ușoare?

Iulia, cu entuziasm

O! cerești!

August

Cerești, (în parte) Ea le declară cerești... Și ea-i
 cuprinsă
 În mreaja lui Ovidiu, cu mintea sa aprinsă!...
 (Iuliei) Ș'ai înțeles subiectul poemei... lămurit?

Iulia

Ba!.. n'am priceput totul, dar multe am ghicit
 Din el

August

Ghicit? (în parte) Ovidiu corupe Roma
 'ntreagă.
 Veninul depe buze-i în miere se descheagă,
 Și curge dulce'n inimi... (Iulia) Spune-mi, te-ai
 întâlnit
 Cu el în a mea lipsă?

Iulia

Cu cine?

August

Ai vorbit
 Cu dânsul vre-o dată?

Iulia

Cu cine?

August

Ovidiu!

Cu poetul

Iulia, confuză

Nu

August, în parte

Cum oare să aflu tot secretul ?
O văd că e confuză... Ce se petrece 'n ea ?
Enigmă e femeea...

Iulia, în parte

Ce are ?

August

Draga mea.

Purtarea ta-i corectă precum ți se cuvine.
Distanța e prea mare între-un poet și tine.

Iulia

Cuvântu-mi pare aspru eșit din gura ta,
Când știu că 'n tinerețe cercata-i a cântă
În versuri hexametre Sicilia stâncoasă.
Un geniu poartă bine coroana maiestoasă;
O văd, privind la tine, poet și împărat!
E rudă cu Apolon poetul inspirat!
Și dar nici o distanță n'o pot eu înțelege
Între-a lui Cezar fiică ș'al poeziei rege.
A zis chiar Iuliu Cezar: „E mult mai glorios
„De-a 'ntinde 'n ochii lumii hotarul spațios
„Al geniului sacru cu-avânt de înălțare
„Decât a lărgi cercul romanelor hotare“.

August

Pentru poeții noștri ce viu entuziasm !
Faci versuri poate ?

Iulia

Cesar, mă mir de-al tău sarcasm
Tu care cu poeții trăiești în confrăție...
Horățiu și Virgiliu posed o'mpărăție
Ca tine; al lor geniu cu-al tău zbor unit
Clădesc din timpul nostru un secol strălucit.
Ovidiu...

August

Taci; Ovidiu, profanator de muze,
Nu vreau prin al său nume să spurce-a tale buze.

Iulia

Profanator de muze, Ovidiu care-a scris
„Metamorfoze“, „Arta iubirei“ !

August

Taci, am zis.

Tu ești copilă încă, nu știi ce otrăvire
Ascund unele plante sub mândra înflorire,
Și nu poți înțelege și nu vreau să'nțelegi
Cât rău Ovidiu face Italiei întregi.

(asvărle manuscrisul pe fereastră)

Asvârle-această carte ce mânele-ți pătează
Și'n sân pe nesimțite otravă infiltrează.

Iulia, în parte

Ce sacrilej !

August, îmblânzindu-se

Ascultă, tu știi cât te iubesc.
Mai mult decât la tronu-mi la tine mă gândesc,
Și vreau să calci ferice în cursul vieții tale
Pe treptele virtuții străbune și regale.
Ajunsă ești acuma pe al juniei plaiu
Când inima se mișcă de-un dor venit din raiu,
Și eu privind la tine visez de-o însoțire
C'un rege supus Romei și demn de-a ta mărire.

Iulia

Un rege ? care ? cine ? Vr'un Part, vr'un Get turbat
Ce vrei prin înrudire să-l faci un aliat ?
Nu mă simț demnă, Cesar, de-a ta mărinimie.
Jertfirea-i prea antică, nu sunt Ifigenie,
N'am sânge grec în mine.

August

O ! nu te revoltă...

Ți-ai liniști pornirea de-ai vrea a m'asculta.

Alesul meu e rege al țărilor Daciane,
E Cotizon cel tânăr... Fruntarele romane
Adese-ori supuse la crunte năvăliri,
Imperiul meu simte grozave zguduiri.
E timp să pui tu capăt la luptele barbare
Ș'a m'ajută cu fală l'a Romei apărare.

Iulia

Ce vis ! Cum ? Sunt chemată a salvă Roma, eu ?
Să-i fac de-a lung pe Istru un zid cu brațul meu ?

(Devine din ce în ce mai nervoasă)

Al tău imperiu, Cezar, e putred, e de milă,
De-și cată astăzi reazăm un umăr de copilă ?
A tale legioane intrate-s în pământ,
Și singura putere a Romei azi eu sunt ?
O ! dac'au decis zeii ca Roma să dispară
Și tu din cartea lumei să fii respins afară,
Ei bine, piară Roma cu toți bărbații săi
Decât a fi datoare cu zile unei femei !

August

Gândește-te la rangul ce îl ocupi... Tu ești
A Romei fiică ; trebui cu drag să te jertfești.
Mărirea ne impune îndatoriri mărețe
Și lauru 'ndrăznește în suflete 'ndrăznește.
Ești Iulia ! Domniță de neam împărătesc..
Și nu uită că-s Cezar... Să faci ce-ți poruncesc.

Iulia, demnă

Cesar Augustul poate în carba-i părtinire
Să înfrânzeze-o lume, iar nu a mea simțire.
Voința ta-i deprinsă să plece tot sub ea."
Dar se găsește față azi cu voința mea
Ce-mi spune: de o crimă să te scutesc pe tine,
Pe mine de-o jertfire, pe Roma de-o rușine!

(Ese în dreapta)

August, singur

Copilă!... Am deprins-o a'și face tot pe plac...
Cunoaște slăbiciunea-mi.. Mi-e dragă... Cum să
fac?
cu mândrie) Ce foc! Ce exaltare! Ce splendidă
mânie!
E maică-sa 'n picioare, și-mi seamănă și mie!

SCENA IV

August, Marcianus

August

Ce este?

Marcianus, dându-i papirii lui
Pinax și Ibis

Până 'n ziuă doi oameni au venit
Cu-acești libel.

August, deschizând unul

Iar Pinax? bufonul flămânzit?

"Când între lingușire și tine închizi ușa,
„Nu 'ntoarce de tot cheea pân' ce ne-om umplea
gușa.

"Ești tare, 'ntinde mâna sârmanului slăbit;
„Ești mare, te coboară spre cel mai mic, smerit,
„Și nu uita pe Pinax ce n'are drept avere
„Decât o foame vastă ș'o mână care cere".
Marciane, unde-i Pinax?

Marcianus

În piață el s'a dus.

August

Să-l dai ce se cuvine!

(Deschide al doilea papyrus și citește)

"August, cel mai supus,
„Cel mai cu umilință, cel mai cu devotare,
„Voește fie grabnic să spue-o taină mare".
— O taină mare? (lui Marcianus) Unde-i străinul
ce ți-a dat

Acest libel?

Marcianus

Așteaptă aici lângă palat.

August

Să vie (Marcianus ese) Taină mare ? A fi ca tot-
deauna
Vre-un basm țesut maestru de muma sa, minciuna.

SCENA V

August, Ibis vine prin fund

August

Tu scris-ai aste rânduri

Ibis

Eu, Cesar.

August

Și cum te cheamă ?

Ești străin ?

Ibis

Ibis, rob ție și hain
Acelor ce au gânduri în contra ta țesute.

August

Un fapt ai să-mi descoperi ? Ce lucru ?... Spune
iute.

Ibis, oftând.

Un lucru fără seamăn, un fapt atât de rău.
Cât nu se poate spune fără a oftă din greu.
Tu știi, acum o lună, scandalul fără cale,
Insulta cea făcută...

August

Cui ?

Ibis

Chiar nepoatei tale
De pleba Romei...

August, sculându-se

Pleba, zici tu, — a insultat
Pe Iulia ? Când ? Unde ?

Ibis

Cum ? încă n'ai aflat ?
Pe când lipseai din Roma, augusta ta nepoată
Trecând în Forum fost-a oprită 'n loc de gloată
Și, sacriile de moarte ! infam ! nepomenit !
Expusă fluierării poporului plătit.

August

Plătit ?... plătit de cine ?

Ibis

De-un om la gând subțire
Ca vârful unui ghimpe otrăvitor din fire.

August

Dar cine-i el ?

Ibis

Ovidiu !..

August

Ovidiu ?

Ibis

L-am văzut

Zvârlind cu pumnii banii poporului căzut
În turbă de beție ; apoi când pleba strânsă
De el, fu de lictorli cortejului respinsă,
Ovidiu, luând masca de falnic salvator,
A aruncat o ploaie de aur în popor
Și i-a făcut să schimbe insulta în urare.

August

Dar cu ce gând Ovidiu ?.. De ce astă purtare ?

Ibis

Cu gând de-a naște'n sânul Domniței dulcisimțiri,
Recunoștință vie, plâpânde-ademeniri.

August, indignat

Ce îndrăznești a zice, mișel defăimător ?

Ibis

De nu spun adevărul sunt gata ca să mor!
Pe Iulia văzut-am, uimită, mâna dându-i,
Și'n ochii tuturor ei mâna sărutându-i.

August, se repede furios: și-l
apucă de gât

Minciună !.. Calomnie !.. Infame, o hulești !

Ibis, cade'n genunchi

Iau martor Roma'ntreagă .. Tu poți să mă tur-
tești

Ca pe un fir de iarbă... A lui Ovidiu gânduri
Le știu... dar n'am curajul..

August

Grăește.

Ibis

'N multe rânduri

Ca umbră nevăzută pe urmă i lunecând,
 În casa palatină surprinsu-l-am intrând,
 Colo, jos, în grădină, l'a stelelor sclipire
 Cu Iulia avut-a ascunsă întâlnire.

August

El? Ea?... Mintea-mi s'afundă în hău întunecos.

Ibis

Stăpâne...

August

Destul, din-te... mergi și așteaptă jos.

SCENA VI.

August

Ce?... adevăr să fie?... Cum? Ea, nevinovată?
 Ca frunza încă'n mugur de vânt nesărutată?
 Ea! o copilă încă!... născută pe un tron!
 Ea! împede-auroră din vastu-mi orizon,
 Să-și fi pierdut mândria, onorul, rușinea,
 Să fi căzut!... Ce este dar nevinovăția?
 Un putregaiu, un vierme, un fruct atrăgător?
 Sub masca de virtute un vițlu zâmbitor?

În ce să cred de-acuma când mă'ndoesc de dansa
 Când roua dimineții ascunde glod într'însa?
 O! de-a fi adevărul, amar va fi de ea!
 Amar va fi de dânsul, expus la ura mea!

SCENA VII

August, Mecena, Ovidiu, vin din fund

August

Adevărat, Mecena, că Iulia pe stradă
 A fost victima plebei ș'a hoților grămadă,
 În Forum, ziua mare?

Mecena

Dar, este-adevărat.

August

Și cum de-această crimă n'am fost eu informă
 În insula Capreea?

Mecena

Avut-am îngrijirea,
 De orice supărare să-ți apăr liniștirea.
 Culpabilii de-atuncea au fost ca niște hoți
 Supuși pedepsei aspre, executați!...

August

Nă toți.
Cel mai culpabil, șeful acelei oarbe gloate
Trăcește încă,

Mecena

Cine-i ?

August, arătând pe Ovidiu

Iată-l.

Ovidiu

Eu ?

Mecena

Nu se poate.

August, ești în eroare !

Ovidiu

Oricine ți-ar fi spus

Aceasta, minte.

Mecena

Cesar, respinge-ori ce prepus.
De tot ce se înalță invidia-i legală.

În urma strălucirii stă umbra tupilată.
Ovidiu a fost veșnic, leal și cumpănit.
Lealitatea are un suflet liniștit.

August

A ! Crezi tu pe Ovidiu leal ?

Mecena, zâmbind.

Ovidiu este

Un vânător ferice de versuri și neveste.
Poetii și amanții, de visuri îngânați,
N'au timp pentru comploturi, ei sunt prea ocupați.

August

Orb ești de-l judeci astfel .. A ! tu nu-l cunoști
încă.

Cinizmul fără margini, brutal cât și o stâncă,
Nebuna cutezare și vițiul abject
În mintea lui secăt-au tot simțul de respect.
Corumpător de inimi, poet de saturnale,
El ofensează cerul cu scrierile sale,
Încât după opt lustrii de lupte, de ani grei,
Văd Roma 'n decădere zăcând sub ochii mei.
Am vrut să fac din Roma regină suverană
El câtă ca să facă din ea o curtizană.

Ovidiu

Pre cât ești just în toate, cu mine ești nejust.
 Prin glasul tău grăește mânia, nu August 1.
 Mânia, umbră deasă, întunecă gândirea...
 Alină al tău suflet, chemând nepărtinirea,
 Și-i recunoaște, Cesar, c'al tău admirator
 Nu poate să devie un laș insultător.
 Tu m'ai primit aice, în casa palatină
 Cu toți poezii Romei ce ție și se închină,
 Căci însuși, fiind geniu pe tron imperial,
 Protegi în orice spirit avântul genial.
 Comis-am poate versuri de tine rău văzute,
 Dar jur pe mâna-ți dreaptă, pe sacra ta virtute,
 Că n'am avut în viață-mi alt țel și alt îndemn
 Decât, stimat de Cesar, să fiu de dânsul demn.
 Un pom produce fructe și bune ș'ades rele,
 Nu se condamnă pomul securei pentru ele.
 Cu timpul tot ce-i putred se scutură perind
 Și fructele frumoase rămân pe crengi lucind.

August

Știi bine-a te preface... În nerecunoștință,
 Uitând însă prea lesne a mea bună voință,
 Uitând că 'n a mea casă ai fost oaspe iubit,
 Prin neagră lașitate iubirea mi-ai plătit.

Ovidiu

Care mi-e crima?

August, indignat

Crima? zi crime, și de-acele
 Ce merită asprimea întregii uri a mele.

Mecena

August, te rog alină furtuna de amar
 Ce-ți tulbură simțirea.

August

Mecena, în zadar...

Ovidiu

Dar ce-am făcut?

August

Intreabă mârșava-ți conștiință.
 Pe când eu la Capreea zăceam în suferință,
 Pe Iulia la Forum cu scop ai insultat.
 Cutezător infame!

Ovidiu

Eu?

SCENA VIII

August, Mecena, Ovidiu, Iulia, care ascultase
la ușa din fund

Iulia, intră repede

Nu-i adevărat!

E neagră calomnie asupra-i aruncată.

La Forum prin Ovidiu de plebă-am fost scăpată

El a 'nfrânat-o singur, făcându-mi el un scut

Cu brațul său, ș' aice luptând m'a petrecut.

Acesta-i adevărul; iau martor însuși cerul.

August

Taci, nu cercă, semeață, a mă orbi... Misterul
Ce între voi există, îl știu.

Ovidiu în parte, oțerit

O! cer!

Iulia

Știi?

August

Tot.

Iulia

Il știi?. Decidă soarta!.. În sânul-mi nu mai pot
Să-l țin ascuns... Natura-mi cu taina nu se împacă

Și inima-mi trezită nu poate să mai tacă.

Amor pentru Ovidiu în sufletu-mi simțesc.

Fă tot ce-i vrea cu mine, o! Cezar, îl iubesc.

August, revoltat

Ce zici acum, Mecena, de atâta îndrăzneală?

Ce zici de al tău Ovidiu, de inima-i leală?

Mecena

La dreapta-ți tulburare cu tine mă unesc,

Dar și l'a ta mărire permite-mi să gândesc.

Nu te 'nteți 'n asprime, când poți să dai iertare,

Și fie-ți mâna blândă cât simți că e mai tare.

Nu întreabă: el cine-i? Intreabă cine ești?

Iertarea-i o podoabă în gurile domnești.

August

Nu-s Cezar ci părinte atunci când dezonorul

S'apropie de mine mai crunt decât omorul,

Și vine de 'nfiearează pe frunte-ai mei copii.

Mecena

Ba Cesar ești! și Cesar vroesc în veci să fii!

Căci sceptrul nu dă roade când e stropit cu sânge,

Și cerul nu zămbește când omenirea plânge.

August, cu durere

Ah!.. N'ai copii, Mecena.

Mecena

Dar am mai mult, căci vreu
Să poarte acest secol năreț numele tău.

August, încet lei Mecena

Ah!... de ce simț în mine, Mecena, nu-ți dai seamă
De furia-mi aprinsă chiar mie mi-este teamă.
(lui Ovidiu) Ce meriți?

Ovidiu, plecând capul

Merit moarte!... Culpabil, o aștept.
N'am dreptul nici speranța în ochi-ți să mă'ndrept.
Cuvintele rostite de Iulia sublimă
Dictează mea osândă... Lovește!... de-i o crimă
A ne iubi 'npreună ș'a spune-o'n fața ta,
Pe mine numai, Cesar, e just de-a nu ierta.
Am fost atras spre ceruri de-a Iuliei splendoare.
Distruge'n minte-atomul ce zboară către soare.

Iulia, ingenunchează

Ai fost și tu 'n junie ca mine simțitor.
Ah! fii, o! scump părinte, cu noi îndurător.

August

Destul! Lipsi-ți din ochi-mi, perfid și tu vicleană...
(amenințator) Aproape-i Capitolul de stânca Tar-
peană.

(Face semn lui Ovidiu, care ese abătut).

Iulia

A!... nu vrei să te'nupleci la ruga mea?... Nu vrei.
Gândește-ți la mea mamă, am tot sângele ei.
M'oiu compromise ast-fel ș'așa departe-oiu merge
Cât lustrul de coroană pe frunte-mi se va șterge,

August

Un pas greșit de-î face, pedeapsa cea mai grea
Te va lovi, nebuno!

Iulia, amenințătoare

Ei bine, vei vedea (vrea să iasă)

August, apucându-o de braț

Stăi! Stăi pe loc.

Iulia, furioasă

A!

(Se aud fanfare în curte. Clienții încep a intra prin galerie)

Mecena

Cesar, devii stăpân pe tine.
Fanfarele răsună, al Daciei sol vine.
E ora salutărei. Clienții au intrat.
În fața lor te-arătat nu om dar împărat. (Ese
prin fund).

SCENA IX

August, Iulia, Cotta, Tigellius, Clevețius,
Barrus

și alți patriciani intră și se așează în rând în fața trenului.
Ibis, mai de departe în stânga.

Cotta

Noroc, Auguste Cesar!... a ta reînturnare
În Roma, peste Roma ca soarele apare.
(Clienții se închină.)

August

Prea bine!... Salve vouă!

Clevețius; cu umilitate

Ani mulți, în toate bun!

August

Amici, clienți! Cunoașteți o vorbă din străbuni:
Destinul ne aduce în timpurile grele
O mână cu vești bune și alta cu vești rele.
Azi e el favorabil... Viteazul Cotizon
S'apropie în pace de-al Romei splendid tron.
(Făcure mai apropiate)

SCENA X

Cei dinainte, Mecena, apoi Solul intră prin fund cu
cortejul său.

Mecena, anunțând

Solul!

Solul, înaintează și vine în
fața lui August.

Salut pe Cesar și Roma glorioasă!
Venit-am sol de pace din Dacia muntoasă
Și zic tot ce-al meu rege mi-a poruncit să zic:
Poporul vostru-i mare, poporul nostru-i mic,
Dar ei sunt de-o potrivă ca două vii șuvoae
Ce vin clocoțitoare, umflate după ploae,
Și se'ntâlnesc în vale și'n frunte se lovesc,
Pân'ce cu înfrățire ei apele-și unesc.
Voi tari! Noi tari! și ura mai mult ne întărește,
E timp să ne dăm mâna cu toți prietenește...
În numele și'n dorul lui Cotizon deci viu
Să cer pe-a ta nepoată, August, pentru al să fiu.
Sau luptă necurmată, sau pace... Hotărăște.
August, indignat de atâta îndrăzneală face un semn de
mânie; apoi privind pe Iulia, se stăpânește.
Primesc!

Solul

Însă Domnița?

Iulia, demna

Domnița... nu primește!

Lui Cotizon îi spune tu, sol, din partea mea

Că Inrudiri cu barbari nici eu, nici Roma vrea
Nepoată sunt de Cezar! mai mult, eu sunt Ro-
mană!

Și nu dau astă mână pe-o pace de pomană!

(Ese maestrosă 'n dreapta. Ambasadorul se'nchină și es-
prin fund Tablou).

Ibis, apropiindu-se de Cezar, es-
borât de pe tron.

August, posomorît

Așa-i!... Grăește 'nec,
Dar te-a împins păcatul să afli un secret
Ce pune de-o potrivă în ochi-mi ș'osândește
Pe cel părat de-o crimă cu cel care părăște.

Ibis

Stăpâne-aste cuvinte mă umplu de fiori...
Sunt criminal în ochi-ți?

(August face un semn afirmativ.)

Și ce-mi ordoni?

August

Să mori!

(August pleacă în dreapta. Toți rămân consternați
Tablou).

(Corlîna cade).

ACTUL IV.

La vila lui Ovidiu. — Salon de lux desparțit de Triclinium
prin o cortină de purpură. Masă mare în Triclinium, în fund,
așezată pe o estradă. — Candelabre, mobile de bronz, panere cu
flori. — În salon statuetele zeilor Venus și Hebe. — Ușe în
stânga și ală ușa în dreapta. — Din dosul cortinei din fund,
ce este închisă, se aud instrumente executând un imn și ur-
mătoarele toasturi: „LA CHLOE! — LA ACTEEA! — LA TYN-
PARIS! — LA GLYCE!”

SCENA I

Ovidiu, intră pe ușa din stânga
urmat de un sclav

Zici tu că o străină mă caută aice?

Să vie... (sclavul se'nchină și eșe pe ușa din dreapta)

Ovidiu, singur

Însă de-amoruri sînt un profund desgust.

SCENA II

Ovidiu, Iulia, intrând repede pe ușa din dreapta

Iulia

Ovidiu, fugi, te-ajunge urgia lui August..

Ovidiu

Tu, Iulio!

Iulia

In grabă, nebună, îngrozită,
Am alergat...

Ovidiu, luând-o de mână

Tu însăși, copilă mult iubită,
Ai îndrăznit prin Roma ?...

Iulia

Ovidiu, ești expus
La trăsnetul de moarte ce fulgeră pe sus
N'am teamă pentru mine de ori și ce 'ntâmplare
Căci n'am altă gândire decât a ta scăpare.
Fugi!

Ovidiu, cuprinzând-o în brațe

Iulie...

Iulia

Fugi grabnic, amice, ești pierdut..

Ovidiu

O știu.

Iulia

Octaviu Cesar de tine-i cunoscut.
E blând ca primăvara când e în amicie,
Dar aspru cât și iarna când e în dușmănie
In contra ta, iubite, grozav el e pornit.
Cercat'am să-l induplec, dar nu am reușit.
Amorul nostru sacru în ochii lui e crimă,
Lui Cesar ne'mpăcatul îi trebuie-o victimă.

Ovidiu, cu amărăre

Îi trebuie-o victimă, zici tu, pentru că'n sân
Port flacăra ș'avântul amorului divin ?

(Se apleacă după cortina din fund toasturi)

„La Venus, zeea blondă! la bruna Asterie!”

Iulia, tresărind

Ce ?... Vila ta răsună de glasuri de orgie ?
Când eu de grijă tremur și plâng și simt, că mor,
In valul desfrânării arunci al tău amor ?

(se depărtează de el.)

Ovidiu

Ah! nu vezi tu în astă nebună desfrânare
 Cea mai vădită probă de crunta-mi desperare?...
 Din casa Palatină eşi-*am* azi nebun.
 Am vrut pe pragul vieţii amicii să-mi adun
 Şi ultima mea noapte s'o fac ca să devie
 O epocă sinistră de falsă veselie...
 De stânca Tarpeeană August mi-a pomenit.
 E un decret de moarte, o ştiu, sunt pregătit.
 Fie! a mea cenuşă de-acum pe vânturi zboare.
 Rămân a mele versuri a Patriei odore.

Iulia

O! taci, şi te ascunde o zi, o zi măcar.
 Dă vreme lui Mecena să cerce...

Ovidiu, uimit şi trist

În zadar!

De-acum grăbita moarte ori unde mă aşteaptă.
 Octaviu, triumvirul, sub Cesar se deşteaptă,
 Ca să răsbune tronul ce-l crede ofensat.
 August la bătrâneţe, de nori întunecat,
 Nu suferă privirea junelei arzătoare.
 Nimic mai plin de jale ca un apus de soare!
 Nimic mai plin de umbră ca un apus de tron!
 Octaviu vede golul de jur în orizon,

Ş'n ceturi pretutindeni o deasă, neagră ceaţă.
 El simte şi răspânde fiori mortali de ghiţă.
 Acel fiori din sânu-i în sânu-mi au intrat,
Vae victis!... fie Cesar de mine salutat.

Iulia

Trezeşte-te Ovidiu, raţiunea ta declină,
 Alungă desperarea, urmează-mă.

Ovidiu

Nu.

Iulia

Vină.

Ovidiu, disperat

Dar viaţa pentru mine ce-a devenit? Nimic
 Când Iulia-i pierdută din viaţă-mi.

Iulia, apucându-l de braţ şi tră-
 gându-l spre uşa

Vină-ţi zic.

Nu vrei să pierzi din ochi-ţi pe Iulia? Ei bine
 Ori în ce parte-a lumii ea va fugi cu tine.

Ovidiu, patros

Tu să împarti exilul c'un biet nenorocit?
 Vai! nu-i destul, iubit o, că te-am adimenit

A nimici distanța ce'n lume ne desparte,
Din razele coroanei făcându-mi mie parte?
Ah! du-te, fugi de mine căci sunt un om fatal
Respiri în a mea casă un aer infernal
Mergi, lasă-mă în umbră, și tu cu-a ta splendoare
Tu, rază virginală, te'ntoarce iar în soare.

Iulia

Eu să te las aicea de Cesar prigonit?
Renunț la toi, la Roma, la tronul strălucit,
Și te urmez ori unde păa' și'n pustietate.
Nenorocirea crudă te face al meu frate
Precum amorul nostru în zeu te-a prefăcut.
Vin' ah! iubite, vină; timp nu e de pierdut.
Imi pare c'aud pasuri în Atrium; ai milă,
De-a mea durere, vină...

Ovidiu

Sublimă ești, copilă
Dar glasul conștiinței...

Iulia

O! nu, nu-l ascultă
Ascultă-mă pe mine Ovidiu, sunt a ta
Avem acelaș suflet, avem aceleași soarte,
E drept aceeași viață s'avem ș'aceeași moarte
(Strigăte în fund după cortină).
Ovidiu, hei, Ovidiu!..

Ovidiu

Auzi amicii mei?
Te rog, nu te expune a te'ntâlni cu ei.

Iulia

Nu-mi pasă; disperarea ce inima-mi zdrobește
Stă față cu rușinea și o nesocotește.

Ovidiu, rugător

O! nobilă Princesă, o! suflet înzeit,
Ascultă rugămintea celui osândit.

Iulia, decisă

Nu.

Ovidiu

Mintea mi se pierde sub crâncenă muștrare.
În numele iubirii implor a ta 'ndurare.
Fugi.

Iulia

Nu.

(Glasuri după cortină mai apropiate)

Ovidiu!

Ovidiu, disperat

Iată-îl... Nu vrei? deci îți ordon
Nici pată pe-a ta frunte nici pe al Romei tron.
Iulia surprinsă de tonul poruncitor al lui Ovidiu pleacă
capul. Ovidiu o apucă de mână cu violență și ese cu dânsa
pe ușa din dreapta — îndată, după plecarea lor, cortina din
fund se deschide, lăsând a se vedea masa din triclinium și
oaspeții ce vin în salon).

SCENA III

Acteea, Chloë, Tyndaris, Glyce, în splendide costu-
muri. — **Cotta, Clevețius, Tigellius**, și alți patriciani
veseli și puțin amețiți.

Acteea

A dispărut Ovidiu, s'a dus leul orgiei
Și ne-a lăsat aice cu drojdia beției.

(arată pe bărbați cu dispreț)

Priviți-i, surioare, cum șovăesc mergând.

Tyndaris, răsând

Să juri că-i bate vântul.

Tigellius

Știți voi ce-mi trece 'n gând?

Acteea

Ce? ce?

Tigellius

Să dăm foc Romei.

Cotta

Ba nu, alta mai bună.
În Circ să facem praznic cu fiarele 'mpreună.

Clevețius

Ba, să le dăm pe Cesar hrană...

Toți, răsând

Și mai bun plan.

Acteea

Dispare zilnic faima stomahului Roman!
O singură amforă de vin mai generos
Învinge azi pe-un tânăr și îl răstoarnă jos!
O! tinerime tristă, bastardă, 'n decădere!

(Cortezanele râd).

Cotta

Cum vreți până la urmă să mai păstrăm putere
Când vinul și frum'setea ne varsă foc în sân?

Acteea

Se stinge lesne focul movilelor de fân...
De voi e numai vorba și lauda pompoasă,
Sunteți uscate plante nevrednice de coasă.
Aveți în vine lapte, nu sânge de străbuni.
În lături pitici veștezi, născuți în șapte luni.

Cotta

Ce mândră ești, Acteea, în juna ta pornire
Când ea pe noi revarsă a sa disprețuire!
Îmi plac în gură dulce accente de furori.
Pe fruntea mea cad ele ca frunzele de flori.

Tyndaris

A! șerpi de lingușire, cum știți pe nesimțite
Din noi să faceți lesne victime... fericite!

Cotta

Ah! scumpe 'nșelătoare, cum râdeți de bărbați!

Chloe, râzând

Bărbaților le place să fie... înșelați.

Cotta

Femeilor le place să rupă'n nepăsare
Și inima ce crește și floarea ce răsare.

Dar dac'ai vrea, Acteea, să nu-râzi când îți spun
Că te iubesc, aș trece 'n Empireu...

Acteea, întorcându-i spatele

Drum bun...

Clevetius, râzând

Ha, ha, ian admirați-i, ha, ha, ce parodie
A scenii lui Horațiu cu gingașa Lydie.

SCENA IV

Precedenții, Barrus sculându-se de la masă, vine în
scenă, povăind

Barrus

Trăit am ieri? se poate!... trăi voiți mâine? nu știu
Dar azi am trăit bine; mă simt par'că mai viu

Acteea

Ha, iaca Barrus!

Tyndaris

Hercul.

-Clevetius

Cu mușchii săi de ață,

Chloe

Apollon.

Glyce

Eros.

Clevetius

Vultur clocit în ou de rață.

Barrus

Destul! de-a voastre daruri nu vreau să vă despoiu.
 Eu sunt pontif! în sânul-mi port zeul cel de soiu.
 Pe Bachus dragălașul! Goliț'am o amforă
 Ce-a pus pe fruntea nopții lucire de-aurora
 Ș-acum mă cred în Olimp văzând cu ochii mei
 Pe Iuno, pe Minerva, pe Venus... cu ai săi.

(Arată curtizanele)

Ce grup! ce scump tezaur de forme'a tinereții!..
 Sunteți cu toate demne de premiul frumuseții.
 Cui să dau mărul oare? (Scoate un măr din buzunar)
 (Curtizanele întind mâinile ca să primească mărul)

Stați să gândesc adânc.

oferă mărul Acteei) Cui?... ție.
 oferă mărul Chloei) Ție.
 oferă mărul lui Tyndaris)

Ție.. Ba mie, și-l
mănânc.

(Mușcă din măr. Patricianii râd)

Curtizanele, indignate, se de-
partează de el.

A!

Barrus

E cam acru mărul... Voi Aspazii de frunte
 Ce faceți peste inimi și punți o largă punte,
 Priviți: sânt june tare, isteț, jigă, frumos,
 Chiar Paris în ființă. (tragie) Și însă ce folos!
 Aș vrea să mor, o credeți? căci viața-mi pare
 seacă.
 Puah! ghiftuit de toate, dezgustul mă înneacă.

Acteea

Cum!.. să ne lași în lacrimi?

Barrus

O! dar, căci mi-e destul

De lume.

Clevetius

Mistuește cam greu când e sătul.

Barrus

Clevei*us*, răspunde, așa i că am dreptate ?
 Stomahul și averea ne sânt azi ruinate.
 Eu nu am mai mimica; tu ai ceva ?... dar răd.
 Căci mâine în zori de ziuă am gând să mă ucid.

Clevetius

Ucide-te iubite; îi face, zău, prea bine.
 Și tu să scapi de lumea și ea, Barrus, de tine.

Barrus

A! mulțumesc, amice, de sfatul ce mi-ai dat,
 Deci lasă-mă 'n extremis să-ți dau și eu un sfat:
 Ești lacom; pune capăt acestei poftes slute
 Ce te-a 'ngrășat, privește, de semenii cu o bute.

Clevetius

Beție fericită! Mă vede împătrit.

Barrus

Dar bute care-o umple veniul otrăvit.

(Toți răd. Clevetius începe a se supăra)

Ești trândav, cuib de vișuri, bătrân, cam zmul
 de pene,
 Și cine-ar putea crede? Alerg după sirene!

Mai bine fă odgoane de vânt sau de nisip
 Decât să-ți cerci norocul cu ele... Tu ai chip
 Nurliu, plinu! și rumen ca persica gustoasă,
 Ai nuri chiar de bachantă, nebună, voluptoasă.
 Rotund ești ca bobita ce s'a umflat de must
 Și pelita-i pleznește la ploi... Ai cap îngust
 Și o guriță largă ca o ciupercă veche.
 Când răzi, te muști cu dânsa de nas și de ureche.
 Amice, te păstrează ca un specimen rar
 De tot ce-i în natură mai extrordinar.
 (Toți răd.)

Acteea

Portretu-i de minune.

Clevetius lui **Barrus**

Obraznică dărdală!

Barrus, atins

Ce? niști că-s Hercul?

Clevetius

Hercul? Vai de a ta Omfală!
 Lămâie stoarsă, grier zvântat, searbăd moroiu.

Barrus, suflecându-și mânecile

Vezi tu aceste bețe?... De-aș vrea... însă nu
 vroiu.

Mania mă slujește și gătița mi-o uscă.

(măre!) Nu se răstoarn'un munte ca să turteasc'o
muscă.

Te las încă pe lume să târî trupul tău.

Eu mâini, gândind la tine, otravă am să beau,
Sau poate-mi voi deschide în bae patru vine.

(Cu înduioșare) De m'ai iubi, Clevetiu...

Clevetius

Ce ?

Barrus, strângând la piept pe
Clevetius

Ai muri cu mine.

Acteea

Clevetiu, n'ai ce face, mergi să mori.

Clevetius, respingând pe Barrus

Ești nebun ?

Barrus, cu dispreț

Adio dar; ești numai de viață demn și bun.

Acteea, cu o jale prefăcută

Adio deci !

Chloe, asemenea.

Adio !

Glyce

Adio, scump tezaur !

Tyndaris

Adio !... Noi te-om pune în sarcolag de aur.

Barrus, plângând

Adio, merg în haos ! (se duce până la ușa) Ba nu,
decât să mor,

M'am răzgândit, mai bine mă fac gladiator.
(Se întoarce)

(Râd cu hohot.

SCENA V

Precedenții. Ovidiu revine din dreapta

Ovidiu, palid

Amici !

Acteea

Ovidiu, vină s'asvârli un snop de raze
Pe-acești lîhniți de istov cu sarbede obraze.

Dar ce vād?... ca și dānșii ești palid, aiurit.
Ce ai ?

Ovidiu, nervos

Eu?... ți se pare... Sânt vesel, fericit
 Și vin să răd de moarte cu răsul nebuniei.
 Veniți pe lângă mine, regini a veseliei,
 Să beau pe-a voastre buze nectarul plin de foc.

Acteea

Venim cu fericire. (Curtisauale înconjură pe Ovidiu)

Cotta

Ce om plin de noroc!

Ovidiu

Așa-i!... din tinerețe mă bucur de-a fi 'n lume
 Scriind pe sânuiri albe a lui Ovidiu nume.
 Amici! a noastre zile se sting adev. în zori.
 E drept să le așternem un lung covor de flori.
 Și să gustăm estazul având pe cer un soare
 Și pe pământ femeia de-amor inspiratoare.

Cleветius

Femea?... Rătăcire...

Ovidiu

Imi place-a rătăci
 În lumea cea menită pe om a-l fericii
 Și unde la tot pasul cu farmec scânteiază
 Zămbirea de femei ce viața luminează.

Cotta

Pygmalion ca tine înamorat, artist,
 Nebun de Galatea..

Ovidiu

Și cum vreți să-i rezist
 Când darnica natură i-a dat ca la o soră
 O form'atrăgătoare și albă de amforă.
 Un glas care pătrunde și varsă, dulce dar!
 Urechei armonie și inimii nectar,
 Un sân cu două cupe rotunde, adorate,
 Din care sorbi și viața și dulcea voluptate

Acteea

Poete, peste inimi tu cum să nu domnești,
 Când știi atât de bine să ne adimenești?

Cleветius

Sărman poet! Ajuns-ai în tristă nebunie!

Ovidiu

Voi râdeți ? râsul vostru e răs de comedie.
 Toți voi sânteți ca mine supuși femeii, sclavi.
 Dar faceți ca fricoșii ce vreau să pară bravi.
 Eu le iubesc pe toate și-aș vrea pe toate ele
 Să le confund într'una, să fie toate-a mele !
 Pân'la sfârșitul lumii, lungind al vieții fir,
 Aș vrea, câte s'or naște, cu drag să le admir.
 Căci eu iubesc în ele acea divinitate
 Ce viața ne-o urzește cu zile încântate
 Și leagă faptul vieții cu-apusul ei mahnit
 Prin lanț în înflorire de-amor fără sfârșit.

Clevetius, sarcastic

Dar timpul nu-ți șoptește, trecând, de bătrânețe ?

Ovidiu

Cât am simțire 'n suflet, am parte de junețe.
 Iubesc, căci am menire în veci ca să iubesc
 De sănt, poet, talentu-mi femeii datoresc.

Cotta

Ori care-ar fi făptura-i, femeia pentru tine
 Posedă săvârșirea făpturilor divine ?

Ovidiu

Dar... tot ce altor oameni le pare un defect
 În ochii mei lucește plăcut, vioiu, perfect,
 De-i mică, nu e mică, ci astfel nimerită,
 Cât poată să încapă în inima răpită.
 E 'naltă ? Văd pe luno cu mersul maestros
 Chemându-mi adorarea prin chipul ei frumos.
 E gingașă ? în minte-mi ea-i gingaș comparată
 Cu trestia mlădie de zefir legănată.
 E brună ? vâlul nopții, pe fruntea sa întins,
 Ascunde 'nflăcărarea amorului nestins.
 E blondă ? Coama-i lungă în vânt falfăitoare
 Maestru se 'mpletește cu razele din soare.
 E simp.ă ? un ce tainic mă face să doresc
 Natura-i adormită în brațe-mi s'o trezesc.
 E vie ? mă 'nviază ; isteată ? îmi promite
 Un drag și scump tezaur de zile 'nveselite.
 Și ast-tel eu, Ovidiu, neprețuind nimic
 Mai sus decât femeia, mă 'nchin la ea și zic :
 Mai dulce-i răsuflarea din buzele copilei
 Decât aromul nopții sorbit de faptul zilei !
 Ferice dar de omul setos de sărutări,
 Ce soarbe frăgezimea virginei răsuflări !
 Ferice de acela ce 'n farmecul ei crede,
 Și rai, dumnezeire în ea numai le vede,
 Căci soarele undește lumina 'n ochii ei,
 Și ea de n'ar fi'n lume n'am crede'n Dumnezei,

Deci adă-mi tu, Acteea, o cupă ne'ncepută
 Și'tai cu-atale buze fierbinte o sărută,
 Ca s'o deșert în fața zburdănicei juneți
 Și'n dragostea eternă a veselei frumuseți.

Acteea, prezentându-i o cupă

Ovidiu, iată cupa.

Ovidiu

Lăsat-ai tu să cadă

În ea a ta iubire?

Acteea

O! dar, Ovidiu.

Ovidiu, luând cupa

Adă.

Acum, amici, ca mine durerile uitați
 Și până'n ora morții beți veseli și strigați:

(*ecclama*) Toarnă 'n cupa mea de aur

Vinul roș ce 'mbărbătează

Și aprinde și turbează

Ca și sângele pe taur.

Io Bachus! când oi zice

Că-s sătul de vin ș'amor,

Pe-al meu cap din ceruri pice

Trăznetul fulgător!

Toți, bând

Io Bachus și Venus!

SCENA VI

Precedenții, Iulia apare în fund pe estradă, din triclinium.

Iulia, cu glas tare

Noroc și veselie!

Ovidiu; scăpând cupa din mână

A! Iulia!

Iulia

Ovidiu, fă-mi parte la orgie.

Nepoata lui Octaviu ia loc azi printre voi,
 Frumoase curtizane a Romei!

Acteea

Printre noi?

Iulia

Și ea 'nvocând pe Venus, sub ochii zeității
 Își schimbă tronul splendid pe-altarul voluptății.

(Se coboară în scenă)

Ovidiu, apropiindu-se de Iulia,
turburat

O! ceruri! ştii tu bine ce faci? ştii unde eşti?

Iulia

Aice îmi e locul, aice te găseşti.

Ovidiu

Dar tu te pierzi, copilă, sîdezi aspra furtună,

Iulia

O ştiu, mă pierd, nu-mi pasă, ne pierdem împreună
Nu ne iubim?

Acteea, către amicile ei

Ce spun?

Iulia

Şi dac'al tău destin

Te duce la peire, eu lângă tu e vin.
Vreau Roma să mă vadă, vreau Cezar să mă ştie
Tronând lângă Ovidiu în ultima-i orgie
Şi astfel dobîndindu-mi în lume dreptul meu
De a dispune liber de mine precum vreu.

(către curtezane) Deschideţi-vă rîndul, în cor să se
'ntrunească

Cu voi, Laïs a Romei, odrasă împărătească,
Şi-mi daţi o cupă largă de vin 'mbătător,
Cu voi să fac libaţii nebunului amor!

Acteea, către curtezane

Strigaţi cu toate: Evohe rivalei suverane
Ce se proclamă soră cu a Romei curtezane.

Curtezanele

Evohe!

Ovidiu, atrăgînd pe Iulia de-o
parte

Ah! printre ele, iubito, nu şedea
Gîndeşte-te la Cesar, dintre ceruri nu cădea.

Iulia, depărtîndu-se

Prefer azi chiar infernul, n'am teamă de oîmnică.
Rămân!

Ovidiu, apucînd-o de mîna ei
violenta

Nenorocito! pierzi mintea.

Iulia, privind-l drept în fața

Ce? ai frică

De moarte?

Ovidiu

Frică? mie?... A! dacă ai decis
Să 'nfrunți orice osândă pășind peste abis,
Să iatri 'n gura lumii mai neagră, mai grozavă
Decât a unui șarpe cu limba de otravă,
Vină 'n orgia nopții voioși să ne-aruncăm
Și 'n cupele de aur norocul să 'necăm.

(exaltat cu disperare)

Amicilor! dați zborul nebunelor avânturi!
Intunece-se mintea și ducă-se pe vânturi!
Și valurile mării înalță-se 'n zenit,
Și cadă, pe noi cadă tot cerul prăbușit.
Noi, imitând Satirii și datina cea veche
Să ne 'narmăm ferice cu-o gingașe pereche
Și fiecare facă-și un scut apărător
Din două brațe albe și-un sân încântător.
A mea pereche iat-o din cele mai alese,
Frumoasă, iubitoare, coroană 'ntre Princese.
Desfid cu dansa 'n brațe pe Cezar și pe zei.
Plecați-vă toți capul și toate 'n fața ei.
Și tu, a mea iubită, tu dulcea mea soție,
Închină-te la Venus... De-acum ce-o fi să fie!

Iulia

merge în fața statuei lui Venus și ridicând capul
declamă

Venus! Zea voluptății,
Varsă 'n mine focul tău,
Ca să las eternității
Falcic suvenirul meu.
Viața noastră e divină,
Cerul nostru e senin
Când de spume-l cupa plină
Și de-amor sufletul plin!
(Se aude un zgomot de pasuri afară).

Ovidiu

Ce zgomot se aude!... Mergi Cotta și vezi, cine?

Cotta

se aude pe estradă și privește în dreapta, speriat

E însuși Cesar! Cesar!

Toți, îngroziți

August? A!

Cotta

Iată-l vine!...

Ovidiu

Ah! Iulie, fugi grabnic; amicilor fugiți.
Lăsați-m' aici singur.

Iulia, cu glas poruncitor

Nu, stați, nu vă clintiți.

(In fund apar Lictorii cari precedă pe August)

SCENA VII

Precedenții, August, Mecena, Lictori,

August, pe estradă

Aice-i! iat-o!... fiica Cezariilor căzută
la lupanar la rând-u-i și'n veci de-acum pierdută!
O! lume, 'nchide-ți ochii, o! cer te-ascunde 'n nor
Să nu vezi tu ca mine...

Iulia, îndrăzneasă

Ce?

August

Cum mă dezonorî
Cum Roma devenit-a lagum de putrezime
Ce 'nfectă și altarul ș'a tronului năișime!
Rușine! degradare! mizerie! gunoii!
Vai! aquila Romană e roasă de norolu,
De viermi. Ea către ceruri, murind, ochii flintește

Spunându-le că Roma ca dansa putrezește.
Grozavă decădere!... a fi Romani, nepoți
De cei mai fahici eroi ș'a deveni iloți!
A fi de-acelaș sânge cu 'nvingători de-o lume
Ș'a geme sub povara mărețului lor nume!
Ce ziceți, umbre sacre, gigantici luptători,
Tu Romulus, tu, Remus, ai Romei fundatori,
Privind acești nemernici ce zac in infamie,
Nedemni de libertate și coști pentru sclavie!
A căror braț, în țara bătrânului Tarquin
Nu poate să ridice decât un teas de vin,
Pe când străbuna spadă de regi umilitoare
Le stă cu umilire căleată sub picioare!
Dar nu, nu se va zice că judele suprem,
August, permis'a Crimei să poarte diadem
Ș'in Roma lui virtutea să fie nimicită.
(către Ovidiu) Tu, coruptor infam, (Iuliei) și tu,
nenorocită,
Exilul veșnic fie al vostru crunt martir!

Mecena

August, iertare.

Toți, umili și rugători afară de
Ovidiu și Iulia

Cesar!

August, arătând pe Ovidiu ca
să-l arestose

Lictori!

Ovidiu, faţă de August

Crunt triumvir!

Tu ți-ai proscris amicii, copiii tăi chiar.... fie!

La rândul-i viitorul pe tine te-a proscris.

August, liectorilor

La Tomis între barbari să moară neiertat.

Iulia, îmbrățișind pe Ovidiu

Trimite-ne împreună pe țărmul depărtat.

Nu mă despart de dânsul.

Ovidiu, strângând-o la piept

O! scumpa mea iubită!

Iulia

O! scumpul meu Ovidiu!

August

Lictori... (Face un semn)

(Lictorii apucă pe Ovidiu și-l trag de-o parte. Iulia vrea să-l urmeze).

August

(zgomote pe Iulia din brațele lui Ovidiu).

Prostituită!

(Iulia scoate un răcnet dureros și cade în brațele lui Mecena, toți rămân încremeșiți.—Tablou).

(Cortina cade).

ACTUL V.

La Tomis.— O cameră cu mobile simple.— În dreapta, planul întâiu, un horn cu vatră în care arde focul.— Dincolo de vatră un pat roman, lângă el o masă mică cu manuscrise și lăblițe de ceară.— În stânga o fereastră largă, prin care se vede portul și în depărtare dealuri acoperite cu zăpadă.— În fund ușă.

SCENA I

Sarmiza, **Dava**, câte-va femei sarmate.

(Vânt mare afară).

Sarmiza, pe un scăunel lângă vatră, așază focul

Ce crivă! Ce furtună! cum vâjje prin horn!

Dava

Bătrâna iarnă albă mereu suflă din corn
De șapte nopți și zile, ca lupii din răstoace
În Tomis să s'adune pe ghiță și să joace
La nunta ei cu gerul.

O Femeie

Au nun viscolul orb,

Alta

De frig în cuiburi crapă și ouăle de corb.

Dava

Grozav timp !... Nu ții minte să fi văzut vr'odată
Așa cumplită iarnă, frutun' așa turbată.

Să crezi sfârșitul lumii !... Și bieții de bărbați
Se lupt' acum sub ziduri cu Geții ne' mpăcați,
Care-au trecut călare pe Istrul prins de ghiață,
Și 'nconjură orașul... (s'apropie de fereastră) Ei se
zăresc prin ceață

Precum un cârd de vulturi la prada lor sburănă
Și zidurilor noastre cu toți năvală dând.
S'and în câmp, departe, nechezuri sunătoare
Și larmă, raget, vuet de roți scârțitoare
Și 'n aer văjiitul de maldări de săgeți;
Dar nu ne pasă nouă de fiarele de Geți
Când astăzi chiar Ovidiu s'a dus, chiar el, Romanul,
Ca să comande gloata Tomiților.

Sarimiza

Sermanul

Chloe, asemenea.

Adio !

Glyce

Adio, scump tezaur !

Tyndaris

Adio !... Noi te-om pune în sarcofag de aur.

Barrus, plângând

Adio, merg în haos ! (se duce până la ușa) Ba nu,
decât să mor,
M'am răzgândit, mai bine mă fac gladiator.
(Se întoarce)

(Râd cu hohot.

SCENA V

Precedenții. Ovidiu revine din dresapla

Ovidiu, palid

Amici !

Acteea

Ovidiu, vină s'asvârli un snop de raze
Pe-acești lihniți de istov cu sarbede obraze.
Dar ce văd ?... ca și dâșii ești palid, aiurit.
Ce ai ?

Ovidiu, nervos

Eu?... ți se pare... Sânt vesel, fericit
 Și vin să râd de moarte cu râsul nebuniei.
 Veniți pe lângă mine, regini a veseliei,
 Să beau pe-a voastre buze nectarul plin de foc.

Acteea

Venim cu fericire. (Curtizanele înconjură pe Ovidiu)

Cotta

Ce om plin de noroc!

Ovidiu

Așa-i!.. din tinerețe mă bucur de-a fi 'n lume
 Scriind pe sânuri albe a lui Ovidiu nume.
 Amici! a noastre zile se sting ades în zori.
 E drept să le așternem un lung covor de flori.
 Și să gustăm estazul având pe cer un soare
 Și pe pământ femeia de-amor inspiratoare.

Cleветius

Femea?... Rătăcire...

Ovidiu

Imi place-a rătăci
 În lumea cea menită pe om a-l fericii
 Și unde la tot pasul cu farmec scânteiază
 Zămbirea de femei ce viața luminează.

Cotta

Pygmalion ca tine înnamorat, artist,
 Nebun de Galatea...

Ovidiu

Și cum vrei să-i rezist
 Când darnica natură i-a dat ca la o soră
 O form'atrăgătoare și albă de amforă.
 Un glas care pătrunde și varsă, dulce dar!
 Urechei armonie și inimei nectar,
 Un sân cu două cupe rotunde, adorate,
 Din care sorbi și viața și dulcea voluptate

Acteea

Poete, peste inimi tu cum să nu domnești,
 Când știi atât de bine să ne adimenești?

Cleветius

Sărman poet! Ajuns-ai în tristă nebulie!

Ovidiu

Voi râdeți? râsul vostru e răs de comedie.
 Toți voi sânteți ca mine supuși femeii, sclavi,
 Dar faceți ca fricoșii ce vreau să pară bravi.
 Eu le iubesc pe toate ș'as vrea pe toate ele
 Să le confund într'una, să fie toate-a mele!
 Pân'la sfârșitul lumii, lungind al vieții fir,
 Aș vrea, câte s'or naște, cu drag să le admir.
 Căci eu iubesc în ele acea divinitate
 Ce viața ne-o urzește cu zile încântate
 Și leagă faptul vieții cu-apusul ei măhnit
 Prin lanț în înflorire de-amor fără sfârșit.

Clevetius, sarcastic

Dar timpul nu-ți șoptește, trecând, de bătrânețe?

Ovidiu

Cât am simțire 'n suflet, am parte de junețe.
 Iubesc, căci am menire în veci ca să iubesc
 De sânt, poet, talentu-mi femeii dătoresc.

Cotta

Ori care-ar fi făptura-i, femeia pentru tine
 Posedă săvârșirea făpturilor divine?

Ovidiu

Dar... tot ce altor oameni le pare un defect
 În ochii mei lucește plăcut, viu, perfect,
 De-i mică, nu e mică, ci astfel nimerită,
 Cât poată să încapă în inima răpită.
 E 'naltă? Văd pe luno cu mersul maestos
 Chemându-mi adorarea prin chipul ei frumos.
 E gingașă? în minte-mi ea-i gingaș comparată
 Cu trestia mlădie de zefir legănată.
 E brună? vălul nopții, pe fruntea sa tufins,
 Ascunde 'nflăcărarea amorului nestins.
 E blondă? Coama-i lungă în vânt falfăitoare
 Maestru se 'mpletește cu razele din soare.
 E simpă? un ce tainic mă face să doresc
 Natura-i adormită în brațe-mi s'o trezesc.
 E vie? mă 'nviază; isteță? îmi promite
 Un drag și scump tezaur de zile 'nveselite.
 Și ast-tel eu, Ovidiu, neprețuind nimic
 Mai sus decât femeia, mă 'nchin la ea și zic:
 Mai dulce-i răsuflarea din buzele copilei
 Decât aromul nopții sorbit de faptul zilei!
 Ferice dar de omul setos de sărutări,
 Ce soarbe frăgezimea virginel răsuflări!
 Ferice de acela ce 'n farmecul ei crede,
 Și răi, dumnezeire în ea numai le vede.
 Căci soarele undește lumina 'n ochii ei,
 Și ea de n'ar fi'n lume n'am crede'n Dumnezeu!

Deci adă-mi tu, Acteea, o cupă ne'ncepută
Și'ntr-ai cu-atale buze fierbinte o sărută,
Ca s'o deșert în fața zburdănicei juneți
Și'n dragostea eternă a veselei frumuseți.

Acteea, prezentându-i o cupă

Ovidiu, iață cupa.

Ovidiu

Lăsat-ai tu să cadă

În ea a ta iubire?

Acteea

O! dar, Ovidiu,

Ovidiu, luând cupa

Adă.

Acum, amici, ca mine durerile uitați
Și până'n ora morței beți veseli și strigați:

(seclama) Toarnă 'n cupa mea de aur

Vinul roș ce 'mbărbătează

Și aprinde și turbează

Ca și sângele pe taur.

Io Bachus! când oi zice

Că-s sătul de vin ș'amor,

Pe-al meu cap din ceruri pice

Trăznetul fulgerător!

Toți, bând

Io Bachus și Venus!

SCENA VI

Precedenții. Iulia apare în fund pe estradă, din triclinium.

Iulia, cu glas tare

Noroc și veselie!

Ovidiu; scăpând cupa din mână

A! Iulia!

Iulia

Ovidiu, fă-mi parte la orgie.
Nepoata lui Octaviu ia loc azi printre voi,
Frumoase curtizane a Romei!

Acteea

Printre noi?

Iulia

Și ea 'nvocând pe Venus, sub ochii zeițăii
Își schimbă tronul splendid pe-altarul voluptății.
(Se coboară în scena)

Ovidiu, apropiindu-se de Iulia,
turburat

O! ceruri! ştii tu bine ce faci? ştii unde eşti?

Iulia

Aice imi e locul, aice te găseşti.

Ovidiu

Dar tu te pierzi, copilă, sfidezi aspra furtună,

Iulia

O ştiu, mă pierd, nu-mi pasă, ne pierdem împreună
Nu ne iubim?

Acteea, către amicele ei

Ce spun?

Iulia

Şi dac'ar tău destin

Te duce la peire, eu lângă tiuc vin.
Vreau Roma să mă vadă, vreau Cezar să mă ştie
Tronând lângă Ovidiu în ultima-i orgie
Si astfel dobândindu-mi în lume dreptul meu
De a dispune liber de mine precum vreu.

(către curtezane) Deschideţi-vă rândul, în cor să se
'ntrunească

Cu voi, Lais a Romei, odraslă 'mpărătească,
Şi-mi daţi o cupă largă de vin 'mbătător,
Cu voi să fac libaţii nebulului amor!

Acteea, către curtezane

Strigaţi cu toate: Evohe rivalei suverane
Ce se proclamă soră cu a Romei curtezane.

Curtezanele

Evohe!

Ovidiu, alungând pe Iulia de-a
parte

Ah! printre ele, iubito, nu şedeă
Gândeşte-te la Cezar, dintre ceruri nu cădea.

Iulia, depărtându-se

Prefer azi chiar infernul, n'am teamă de nimică.
Rămân!

Ovidiu, apucându-o de mână cu
violenta

Nenorocito! pierzi mintea.

Iulia, privind-l drept în față

Ce? și frică

De moarte?

Ovidiu

Frică? mie?... A! dacă ai decis
Să 'nfrunți orice osândă pășind peste abis,
Să intri 'n gura lumei mai neagră, mai grozavă
Decât a unui șarpe cu limba de otravă,
Vină 'n orgia nopții voloși să ne-aruncăm
Și 'n cupele de aur norocul să 'necăm.

(exaltat cu disperare)

Amicilor! dați zborul nebunelor avânturi!
Intunece-se mintea și ducă-se pe vânturi!
Și valurile mării înalță-se 'n zenit,
Și cadă, pe noi cadă tot cerul prăbușit.
Noi, imitând Satirii și datina cea veche
Să ne 'narmăm ferice cu-o gingașă pereche
Și flecare facă-și un scut apărător
Din două brațe albe și-un sân încântător.
A mea pereche iat-o din cele mai alese,
Frumoasă, iubitoare, coroană 'ntre Princese.
Desfid cu dansa 'n brațe pe Cezar și pe zei.
Plecați-vă toți capul și toate 'n fața ei.
Și tu, a mea iubită, tu dulcea mea soție,
Închină-te la Venus... De-acum ce-o fi să fie!

Iulia

merge în fața statuei lui Venus și ridicând cupa
declamă

Venus! Zea voluptății,
Varsă 'n mine focul tău,
Ca să las eternității
Falnic suvenirul meu.
Viața noastră e divină,
Cerul nostru e senin
Când de spume-l cupa plină
Și de-amor sufletul plin!
(Se aude un zgomot de pasuri afară).

Ovidiu

Ce zgomot se aude!... Mergi Cotta și vezi, cine?

Cotta

se aude pe estradă și privește în dreapta, speriat

E însuși Cesar! Cesar!

Toți, îngroziți

August? A!

Cotta

lată-l vine!...

Ovidiu

Ah! Iulie, fugi grabnic; amicilor fugiți.
Lăsați-mă aici singur.

Julia, cu glas poruncitor

Nu, stați, nu vă clintiiți.

(În fund apar Lictorii cari precedă pe August)

SCENA VII

Precedenții, August, Mccena, Lictori,

August, pe estradă

Aice-i! Iat-o!... fiica Cezarilor căzută
În lupanar la rândul ei și'n veci de-acum pierdută!
O! lume, 'nchide-ți ochii, o! cer te-ascunde 'n nor
Să nu vezi tu ca mine...

Julia, îndrăzneală

Ce?

August

Cum mă dezonori

Cum Roma devenit-a lagum de putrezime
Ce 'nfectă și altarul ș'a tronului nălțime!
Rușine! degradare! mizerie! gunoie!
Vai! aquila Romană e roasă de noroiu,
De viermi. Ea către ceruri, murind, ochii ținteste

Spunându-le că Roma ca dânsa putrezește.
Grozavă decădere!... a fi Romani, nepoți
De cei mai falnici eroi ș'a deveni iloți!
A fi de-acelaș sânge cu 'nvingători de-o lume
Ș'a geme sub povara mărețului lor nume!
Ce ziceți, umbre sacre, gigancii luptători,
Tu Romulus, tu, Remus, ai Romei fundatori,
Privind acești nemernici ce zac în infamie,
Nedemni de libertate și copți pentru sclavie!
A căror braț, în țara bătrânului Tarquin
Nu poate să ridice decât un teas de vin,
Pe când străbuna spadă de regi umiltoare
Le stă cu umilire călcată sub picioare!
Dar nu, nu se va zice că judele suprem,
August, permis'a Crimei să poarte diadem
Ș'în Roma lui virtutea să fie nimicită,
(către Ovidiu) Tu, coruptor infame, (Juliei) și tu,
nenorocită,
Exiliu veșnic fie al vostru crunt martir!

Mccena

August, iertare.

Toți, umili și rugători afară de
Ovidiu și Julia

Cesar!

August, arătând pe Ovidiu ca
să-l aresteze

Lictori!

Ovidiu, față de August

Crunt triumvir!

Tu ți-ai proscris amicil, copiii tăi chiar.... fie!
La rândul-i viitorul pe tine te-a proscris.

August, lictorilor

La Tomis între barbari să meară neiertat.

Iulia, îmbrățișind pe Ovidiu

Trimite-ne 'mpreună pe țărmul depărtat.
Nu mă despart de dânsul.

Ovidiu, strângând-o la piept

O! scumpa mea iubită!

Iulia

O! scumpul meu Ovidiu!

August

Lictorii... (Face un semn)
(Lictorii apucă pe Ovidiu și-l trag de-o parte. Iulia vrea să-l urmeze).

August

(zmucește pe Iulia din brațele lui Ovidiu).

Prostituită!...

Iulia scoate un râcnet dureros și cade în brațele lui Mecena.
toți rămân încremeți. — Tablou).

(Cortina cade).

ACTUL V.

La Tomis. — O cameră cu mobile simple. — În dreapta, planul
întâin, un horn cu vatră în care arde focul. — Dincolo de
vatră un pat roman, lângă el o masă mică cu manuscrise și
tablile de ceară. — În stânga o fereastră largă, prin care se
vede portul și în depărtare dealuri acoperite cu zăpadă. — În
fund ușă.

SCENA I

Sarmiza, Dava, câte-va femei sarmate.

(Vânt mare afară).

Sarmiza, pe un scăunel lângă
vatră, alături focul

Ce crivăți! Ce furtună! cum vâjje prin horn!

Dava

Bătrâna iarnă albă mereu suflă din corn
De șapte nopți și zile, ca lupii din răstoace
În Tomis să s'adune pe ghiță și să joace
La nunta ei cu gerul.

O Femeie

Au nun viscoful orb.

Alta

De frig în culburi crapă și ouăle de corb.

Dava

Grozav timp!.. Nu ții minte să fi văzut vreodată
Așa cumplită iarnă, frutun'asa turbată.

Să crezi sfârșitul lumii!.. Și bieții de bărbai
Se lupt'acum sub ziduri cu Geții ne'mpăcați,
Care-au trecut călare pe Istrul prins de ghiață,
Și 'nconjură orașul... (s'apropie de fereastră) Ei se
zăresc prin ceață

Precum un cârd de vulturi la prada lor sburând
Și zidurilor noastre cu toți năvală dând.
S'and în câmp, departe, nechezuri sunătoare
Și larmă, raget, vuet de roți scârțâtoare
Și 'n aer vâjiiul de maldări de săgeți;
Dar nu ne pasă nouă de fiarele de Geți
Când astăzi chiar Ovidiu s'a dus, chiar el, Romanul,
Ca să comande gloata Tomiților.

Sarmiza

Sarmiza!

Dava

De ce oftezi, Sarmiză? La Gettor te gândești?
N'ai grijă, el e tânăr, viteaz și tu-l iubești.
N'are ce face moartea cu el.

Sarmiza

Așa e mamă,
Dar oaspele Ovidiu... Oh! pentru e mi-e teamă.
Slab, suferind și gingaș, el încă nu-i deprins
Cu-a noastră climă aspră. La față pare stins,
De-abia stă pe picioare, cu greu de mai răsuflă,
Ș'acum el e 'n zăpadă sub crivățul ce suflă.
S'o fi sleit în dânsul și măduva din os...
Mă duc să-i dau să bee vin fierț și călduros.

(la an ulcior de la foc)

Dava

Drăguța! 'l-ingrijește întocmai ca pe un tată
Și el o adorează ca pe-a lui însăși fată,
Căci seamănă aievea cu-a sa copilă.

Sarmiza

Dar,
Și ast'asemănare cuprinde scumpul dar
De-a alina în treacăt cumplita lui mahnire.
E rar când pe-a lui față lucește o zâmbire,

Ș'ori cine-l întâlnește își pleacă fruntea jos
Căci sub durerea 'naltă e chipul maestos.

Dava

Așa-i, el te uimește, și graiu-i cu plăcere
L'asculți curgând din buze-i ca cea mai dulce
miere.

Sarmiza

Il roade dorul țării de când el a plecat
Din Roma... Vai de omul pe lume 'nstrăinat!
El este zi și noapte muncit de-a lui gândire,
Ce 'n lumi de întunecă pătrunde'n rătăcire.
Când vine primăvara și câmpul e 'nverzit,
Atuncea mai cu seamă Ovidiu e mahnit,
Căci urmărește jalnic cu lungă lui cătare
Pe valurile mării corăbiile 'n zare,
Și nori și păsărele ce vin din țara lui...
O credeți?... recunoaște suflarea vântului!
Atunci el pleacă ochii, suspină greu și plânge.
I-e dor, i-e dor de țară și inima-i se frânge.

(Vnet de glasuri afară)

Dar ce s'aude-afară? (ascultă) **E zvon îngrozitor.**
(ese)

Dava

Futernice Zamolxis, ne vină 'n ajutor. (Sarmiza
revine într-o clipă)

Femeile, (speriate)

Ce i?

Sarmiza

Veste bună! Ovidiu cu-ai noștri într-o clipă
Respins-au năvălirea ș'au pus-o în risipă.
Toți Sciții fug, toți Geții luați de goană fug,
Și Gettor cu Tomiții din fugă îi distrug.
Acum a noastre cete revin triumfătoare.
Furtună trece, Tomis e azi în sărbătoare!

SCENA II

Precedenții, Ovidiu, Sarmis, locuitorii din Tomis

(Ovidiu apare slab, ostenit, înfățșat, cu părul sur și
înaintea lui, cuprins de fiori.)

Poporul

Ura! Ura! trăiască Romanu 'nvingător!

Ovidiu (în parte, obosit)

Zadarnică urare!...

Sarmis, (lui Ovidiu)

Mărește luptător!

Poporu-ți hărăzește onorul cel mai mare,
Coroane de verzi lauri.

Ovidiu, (în parte)

Coroane funerare

(Către popor) Amici! Voi lui Zamolxis ofranda o
'nchinați,

Depune-ți-o'n altaru-i, la templu-i alergați.
El ne-a condus la luptă, el e triumfătorul,
Lui se cuvine ruga, mărirea și onorul!

Poporul

La templu!

Sarmis

Fală ție Ovidiu și noroc!...

(Es cu toții prin fund, afară de Sarmiza)

SCENA III

Ovidiu, Sarmiza,

(Ovidiu eprins de fiori cearcă a se apropia de vatră).

Noroc și fală mie?... Mai bine-un pic de foc,

Din tălpi și până'n creștet îmi trec flori de
moarte,
Picioarele 'nghețate nu pot să mă mai poarte.
Sarmiză, vină dragă... dă-mi sprijin brațul tău.
(Sarmiza îl susține ca să s'apropie de vatră și trage un
jilt în partea focului)

Sarmiza

Așează-te pe scaun.. Așa.. cum te simți?

Ovidiu

Rău!

(Își întinde mâinele tremurând spre vatră).

A! bun e focul!... dulce pătrunde el în vine
Ca glasul mângâerei în pieptul cu suspine.
Amic răpit din ceruri de divul Prometeu,
Ești cel mai scump tezaur plătit cu chinul său.
Tu ne dai tot: lumină și veselă căldură,
Și el, legat pe-o stâncă de Joe 'n a sa ură.
Sub cângi de vulturi rabdă martirul cel deplin...
trist) Așa-i decretul aprig al orbului destin...
Tot omul ce se 'nalță, supus e la cădere...
Invingător? mărire!... Invens?... îngenunchere

Sarmiza, în parte

În gândurile negre el iar s'a adâncit...
Cum tremură!... la față cât e de istovit!...
(Îi prezintă un teas de vin fierb.)

Bea vinul ist fierbinte cu miere'n jumătate,
Din piept alungă frigul ș'aduce sănătate.

Ovidiu, luând teasul și bând,

A! mă simțesc mai bine... Ades tu te-ai expus
Săgeților dușmane în câmp și mi-ai adus
O caldă băutură pe când alb de zăpadă,
Luptam sub asprul crivăț cu-a Geților grămadă.
O! lume ne'nțeleasă!.. Din Roma alungat,
Nici o înduioșire în urmă n'am lăsat
Și'aice, pe-aste țărături sălbatice, mortale,
O gingașă străină de mine-i este jale!..
Ah! vină lângă sânul-mi, de-aproape să-mi vor-
bești,

Să te privesc de-aproape cu ochii părintești,
Tu care pentru mine înlocuești, copilă,
Pe fiica mea iubită, pe gingașa Perilla:
Sărmana! 'nstrăinată departe lângă Nil,
Ea mi-a lipsit din brațe în ora de exil:
Și vai! n'am avut parte în cruda-mi desperare
De-a ei mângăietoare și dulce sărutare.

(Sarmiza plânge. Ovidiu o deoseară pe obraz cu mâna).

Tu plângi, Sarmiză dragă, tu plângi?... Perilla mea
Ca tine cu durere mult ar fi plâns și ea
În noaptea cea fatală de jăliște adâncă,
Pe care 'n ori ce noapte o văd ș'o revăd încă.

Sarmiza, duioș

Stăpâne!..

Ovidiu, scoțând un vâet de durere

Ah!

Sarmiza

Ce este?

Ovidiu,

In piept ici am simțit
Trecând ca o săgeată cu vârful otrăvit. (mă
pauză)

Lictorii de acasă veniră să mă ia
Și ca pe un om de crime osândei să mă dea
Sub trista raz'a lunii plângând și suferind,
Plecai cu moartea 'n suflet prin lume pribegind.
Trecui și câmpi și dealuri și mări, tâmpit de
minte,

Mergând tot înainte, 'nainte, tot 'nainte,
Până ce am pus piciorul pe acest pământ pustiu,
În care 'mi pregătise exilul un sicriu...
Și iată-mă aproape de pragul vecinicii,
Pe dânsul nu mai piere amarul nostalgiei.

Samiza, în parte

Cum suferi!

Ovidiu,

Știi, dragă, ce țară-i țara mea ?

Tu merita, Sarmizo, ca să te naști în ea,
Atât e de frumoasă și inveseuitoare
Cu sânu-i dulce, verde și poleit de soare,
Cu proaspătul său aer de viață dătător,
Cu-a sale vii izvoare pe câmpul roditor,
Cu florile-i deschise, cu fructele-i de aur,
Cu al naturei blânde în veci mănos tezaur !
În dulcea Ausonie cu nume-armonios,
Lin curge râul vieții sub soare luminos,
Cu drag el se strecoară prin rediuri vuetoare,
De cântece voioase, de șoapte uimitoare,
Și pe mișcarea lină a mării de smarald
În care la lumină copilele se scald...
(înfiorându-se) Aicea-i întuneric, tristeță necurmată !
În loc de flori, zăpadă.. și marea-i înghețată !

(arată fereastra).

Privește prin furtună ce viscole sub cer,
Se pare că văzduhul chiar tremură de ger !
În nori se sue corbii să vadă alba iarnă
Cum vine pe câmpie troene să aștearnă,
Și luptă greu cu vântul cumplit văjlior
Ce ca pe frunzi uscate îi spulberă din zbor..
Dar ce văd ?... două vase cu pânzele latine
În port, colo... De unde-s ?

SCENA IV

Ovidiu, Sarmiza, Gettor, și mai pe urmă Ibis intra
prin fund.

Gettor

Sarmiză !

Ovidiu

Cine-i ? Cine-i ?

Gettor

Eu, Gettor ; dela goană acum am revenit
Ș'aduc un rob.

Sarmiza, s'apropie de Gettor

A ! Gettor, pe frunte ești rănit ?

Gettor, vesel

M'a îndrăgit în luptă o sabie dușmană
Și'n semn de-a ei favoare m'a dăruit c'o rană.

Sarmiza

Te doare rău ?

Gettor

Nu.

Ovidiu, privind la Gettor

Gettor, mi-e drag cum te rostești.

Unde ți-e robul ?

Gettor

Iată-l (aduce pe Ibis)

Ovidiu

Ce ? Ibis ! Rob tu ești ?

Ibis, posomorât

Eu.

Ovidiu

Tu aici ? tu 'n viață ?

Ibis

August mă urgisise

Și, fără nici o vină, să mor îmi poruncise.

La ordinu-i năpraznic n'am vrut să mă supun,

Căci mai întâiu de toate aveam să mă răzbun,

Ovidiu

De cine ?

Ibis

Chiar de tine, căci ura mea tot crește...

Ovidiu

Cum ? dușmănia 'n tine și astăzi mai trăește ?

Ibis

Dar. Și va fi tot vie cât fi-vom amândoi
Pe lume... ea va umple văzduhul între noi.

Ovidiu

Nu, Ibis ; exilatul când vede-un om din țară.
Chiar dușman fie, ura-i o lasă ca să piară,
Și 'ntinde cu drag mâna zicând cu glas uimît:
Fii în aceste locuri, o ! frate, bun venit !

Ibis

Nu vin din Roma ; frate nu vreau să flu cu tine,
Tu nu-mi inspiri, Ovidiu, decât simțiri haine.

Gettor, făcând un pas

Mișel !

Ovidiu, lui Gettor

Tăcere, Gettor! (lui Ibis) de unde vii acum?
Și cum tu rob ajuns-ai?... Răspunde'n pace.

Ibis

Cum?

Ascultă... De și Gettor un semn numai așteaptă
Ca unui rob din luptă să-mi tae mâna dreaptă,
Deși a mele vorbe au să aprindă'n zbor
Furoarea ta cumplită, setoasă de omor,
Voesc, râzând de viață, în ultima-i clipire,
Să-ți spun c'am fost unealtă l'a ta nenorocire.

Ovidiu

Tu?

Ibis

Îți aduci aminte de timpul depărtat
Când pleba zgomotoasă în strade-a insultat
Pe Iulia, nepoata lui Cesar?... Eu plătisem
Insulta, și complotul cu bani îl pregătisem
Din parte-ți.

Gettor

Infamie!

(vrea să se arunce pe el, Ovidiu îl oprește cu un gest)

Ibis

Așteaptă încă... Eu
Am întârțat pe Cesar, părând amorul tău
Cu Iulia, și astfel avându-l de complice,
Din culmea fericirii te-am aruncat aice.
Ți-am otrăvit nectarul din cupă, dar am vrut,
Pierzând eu pe Corina, să fii și tu pierdut.

Ovidiu

Din inima-ți vrășmașă al stors, zâmbind, amarul
Și fără de mustrare tu mi-ai umplut paharul,
Om rău și fără suflet!

Ibis

Dar tu fost-ai mustrat
Când dragostea Corinei din sân-u-i mi-ai furat?
Ascultă tot: În urmă ca-o dreaptă așteptare
Dorind ca să mă bucur de mizera ta stare,
În Dacia fugit-am pe-ascuns, la Cotizon,
Ca să te am aproape sub ochi, în orizon,
Și prin a urli mele dibace uneltire
Pe Geți condus-am însumi l'a Tomii năvălire,
Sperând să fac din tine, fiind învingător,
Un sclav, pe brânci, în țărână călcat d'al meu picior
Ș'ajuns în cea mai tristă ș'adâncă degradare...

Ovidiu

Ș'ai dat o viață 'ntreagă pe-un dor de răzbunare?...
 Orb! în mormânt de ură tu însuși te-ai închis.
 A!... Sub a mea povară sunt ani de când n'am răs.
 Sărmane!... Conștiința-ți de întuneric plină,
 Precum o neagră buhnă fugit-a de lumină...
 Și vezi cum a vrut soarta, răsând de planul tău,
 Să fim, nu sclav eu ție, dar tu, tu sclavul meu!

Ibis

Sclav, însă a ta soartă e'n mâna mea cuprinsă,
 Nu crezi?... Tu știi ce luptă de mult este aprinsă
 Între Romani cu Dacii... August pe-al morții pat
 N'a vrut să lase 'n urmă-i un dușman ne'mpăcat,
 Ș'al Dacilor nou Rege, condus de-a mea povață,
 Cerut-a dela Cesar ca să te ierte 'n viață.
 Iertat ești tu, Ovidiu.

Ovidiu

Iertat ?

Ibis

Ș'acum poți
 Să te re'ntorci la Roma; ești așteptat de toți.

Cu brațele deschise, și'n semn de sărbătoare
 Ausonia 'nflorită te-așteaptă cu-al ei soare.

Ovidiu, palpitând

Eu să mă'ntorc ? O! ceruri!.. Ce zic ? mă'nșeli amar.

Ibis

Sigiliu lui Octaviu tu îl cunoști ?

Ovidiu

O! dar.

(Ibis desfășură un pergament sub ochii lui Ovidiu)

Ibis

Privește, ia-lă-! lă-! lă-! pe-acest papir... Citește.

Ovidiu, cecind

„Iertare lui Ovidiu!“... A! mintez-mi alurește,
 Sunt liber, liber!.. dă-mi-l decretu 'mpărătesc.
 Vroiesc să plec îndată.

Ibis, cu zâmbet infernal

Vroiești?... Eu nu vroiesc.
 Ți-am spus că astă mână cuprinde a ta soartă,
 Corina-i moartă! Fie și libertatea-ți moartă!
 (Aruncă papirul în sobă).

Ovidiu, desperat

Ah! barbar, ce lovire în inimă mi-ai dat!

Gettor

Ai fiară 'nveninată!

Ibis

Acum m'am răzbunat!

Cu mine fă ce-ți place; aștept a ta lovire.

Ovidiu

Te-ai coborât prină faptă-ți mai jos de omenire.
Nu meriți nici osândă, nici mlașcă, nimic,
Om crunt, pentru-o lovire din parte-mi ești prea mic.
Purta-vei pe-al tău nume eternă înfierare.
Mergi.... fugi!

Gettor

Il lași?

Ovidiu

Când omul pogoară spre mormânt
Cuvântul de iertare e ultimul cuvânt.
(Ibis iese cu fruntea plecată).

Acum Sarmiza, Gettor, veniți ici lângă mine.
Privirea voastră-mi face plăcere și mult bine.
Voi vă iubiți în floarea juniei și zămbiți
Cu veseli ochi la ceruri... Copii, fiți fericiți!
Și când în calea voastră veți întâlni morminte
De cainicul Ovidiu aduceți-v'aminte.

(Sarmiza și Gettor se apropie de Ovidiu și-i
sărută mâinile).

Sunt ostenit... Vă duceți în port și cercetați
Dela străinii astăzi în Tomis debarcați,
Din care parte-a lumii vin vasele ușoare
Și dacă pentru mine nu au vre-o scrisoare?
(Sarmiza și Gettor oprindu-se la ușă).

Gettor

Mergi tu la port, Sarmiză, eu după robul meu.

Sarmis

Cum? L'a iertat Ovidiu...

Gettor, scoțând un pumnal

Dar nu l-am iertat eu!

SCENA V

Ovidiu

Sunt singur... e ma' bine; pe marginea de viață
 Cu moartea voesc singur să mă gândesc în față.
 S'apropie sfârșitul... cu ochiu păngenit
 Să mai admir cerescul abis nemărginit.

(S'apropie: șovăind de fereastră, se rează de ea
 și privește în dre. plai.)

În orizontul tainic, prin a zăpedei valuri,
 Văd Roma ce se 'ntinde pe șapte 'nalte dealuri,
 Cu templuri mari, cu circuri, cu Forumi spațioși
 Și pretutindeni statui de oameni glorioși.
 Tot ce-a fost mare, nobil, model în omenire
 De-amor pentru virtute, de-a patriei iubire,
 Sub chipuri făurite în bronz neperitor
 Domină'n nemișcare poporul mișcător,
 Și gloria-i aclamă cu voce triumfală.
 Poeții sunt cu dâșlii... iar eu?... Soartă fatală!

(S'apropie încet de masă)

Te naști, te crezi un geniu; în zborul tău înalt
 Aspiri să iei, pigmee, Olimpul cu asalt.
 Dai lumii ce te-admiră o singură clipită,
 Întreaga ta comoară din inimă-ți undită,
 Și care e răsplata mărețului tău dar?
 Măra nepăsare! Exilul mîlt amar!

(Luând manuscrisul de pe masă)

Copiii mei, voi Tristii și Metamorfoze,
 Și tu Arta iubirei.. Ce mândre-apoteoze
 Ce lauri vă așteaptă în timpii viitori?
 Paingănu' urzi-va pe voi învățatori.
 Și eu căzând în haos ca grindina în mare,
 Avea-volu două giulgiuri, și moartea și uitare!
 (Se pune pe jilț, cîșcit, și ia de pe masă o tăbliță
 de eeară).

Fie ce-a fi de-acum... om sunt.. un pauc în vînt
 Să cerc încă odată pe lira mea să cînt.

(Serie pe tăbliță cu sîtletul, declamînd)

"O! soare, veselie, izvor de 'ntinerire,
 "A lumilor podoabă, a cerului zămbire,
 "Ochiu splendid care'n tine oglinzi tot universul.
 "Tu Iuliei și Romei pe raza ta du-mi versul. (slăbiad)
 "Pe raza ta... du-mi versul.. pe raza...
 (Adormie cu capul rezemat pe braț).

SCENA VI

Ovidiu, Iulia, Sarmiza, intră prin fînd.

Iulia

Tu mi ai spus

Că-l aice?

Sarmiza

Dar...

Iulia

Unde-i?

Sarmiza

Colo pe jeț s'a pus

Să caute odihnă.

Iulia, în parte

Și tremur de uimire. (Sarmizi) Mi-s mințile pierdute
Ce face ?

Sarmiza

Doarme.

Iulia

(Sarmiza iese).

Du-te

SCENA VII

Iulia, Ovidiu

Iulia se apropie de Ovidiu și-l
privește oțărindu-seEl e ? Cum ? El ? Ovidiu ? Acesta-i ? Nu mă'nșel ?
O ! Ceruri ! un cadavru apăr'n ochi-mi... El

Pe care odinioară cu o tainică adorare
Văzutu-l-am la Roma în toat'a lui splendoare ?
Crunt destin ! Cum sperasem aici să-l întâlnesc
Și cum... durere cruntă !... în ce stare-l găsesc !
Nu pe al meu Ovidiu din timpul strălucirii,
Dar spectrul său !... un spectru în ghiarele pelrei,
Slab, palid, pe-a lui frunte purtând asprul-sigil,
Înfipt cu ne'ndurare de crâncenul exil (cu furie)
O ! Cesar August, fiară odată 'ncoronată,
Nu poate chiar infernul să-ți dea o răsplată.
Mai lungă, mai grozavă decât a fi silit
Să vezi pe Ovidiu ast-fel de tine prigonit.

(Indușoșându-se)

Ovidiu, fala Romei, Ovidiu a mea fală,
Îl strânge 'n brațe moartea, cumplita mea rivală,
(plângând)

Și eu ?... Vai pe ce lume ființa-i rătăcește,
Când Iulia-i aproape și el nu o simțește.
(chemându-l)

Ovidiu !

Ovidiu

Ce glas ? Cine-i ?... sânt prada unui vis ?

Iulia

Nu, Iulia-i cu tine.

Ovidiu, privind lung la ea.
Tu, Iulia, mi-ai zis ?

Dar, tu ești umbră sacră... văd forma ta divină,
Venit-ai să mă mângâi când soarele declină.
Venit-ai mult departe, vai! după ani de dor...
Te 'ntoarce iar la Roma și lasă-mă să mor.

Iulia

Să mori tu?... Nu se poate cât eu sunt lângă tine...
Nu-s umbră... mă privește, simte-a mea mână...
ține

(îi apucă mâna)

Ovidiu, tresărit

O! Ceruri! dar, tu însă-ți, tu viața mea, tu ești
(atrăgând-o în brațe).

La Tomis!.. lângă mine!.. Puteri Dumnezeiești!
Mi-ați învîit cu milă în ora de plecare
Să strâng în brațe viața-mi pe-a zilelor hotare.
(dezmiertând-o plângând)

Ah! dulce, neuitată, stea vie, scump odor,
Tu patrie, tu Roma, tu glorie, amor,
Tu ești!... tu ești!... O! Venus îndurătoare zee,
Aprinde-mi focul vieții din ultima-i scântee..
Dar ce zic? Înșiși zeli sunt surzi la al meu glas
Ce-mi mai rămâne încă pe lume?... Abia un pas.

Iulia

Un pas numai, amice? De ce aste cuvinte.
Când viitorul vesel ne duce înainte

Cu-a sale dulci promiteri de scumpe desfătări?
Amorul nimicește a morții încercări.

Ovidiu

Amorul poate'n brațe-i tot cerul să cuprindă...
Dar nu cenușa rece din nou să o aprindă...
Din cale-i al meu suflet pe buze-mi s'a oprit
Să se 'ntâlnească o clipă cu sufletu-ți iubit.
Grăește-mi, ah! grăește de nu vrei să-și ia zborul
Și pune moartea crudă în luptă cu amorul.
Abia, abia răsuflu... (arată inima) Mă doare-aici
cumplit.

Ah! inima-mi slăbește.

Iulia

O! Nu, căci am venit!
Din recea nepăsare în fine deșteptat-am
Pe-amicii tăi din Roma și grabnic alergat-am
La Tomis, lângă tine, de-aicea să fugim
Și restul vieții noastre iubind să-l mai tălm.

Ovidiu

Speranță goală, oarbă!... sunt gata de intrare
În lumea unde-i umbră și mic Cesarul mare...
Ani mulți cu umilire la el m'am posternat,
Rugându-l să mă ierte... și el nu m'a iertat.

Curând, ca dânsul umbră, voi zice umbrei sale:
Octaviu, a mea moarte e pata vieții tale.

Iulia

Așa-i Octaviu Cesar a fost ne'nduplecat,
Dar Roma te dorește, cu fală aclamat.
Exilul lui Ovidiu va fi celebru 'n lume,
Legând numele Romei cu al lui Tomis nume.
Ai suferit, destinul cu tine-a fost barbar,
Dar pentru mine fost-a el mai puțin amar?
Opt ani eu, lepădată în lacrimi pe o stâncă
Cu'n singur trist tovarăș, durerea mea adâncă,
Trăit-am cum trăește un val rătăcitor,
Când fărâmat de maluri, când preschimbat în nor
În zori, în miezul zilei, în orele de noapte,
Am așteptat din ceruri ale 'ndurarei șoapte
Să-mi spue că urgia lui Cesar va cădea,
Că Iulia cu-Ovidiu iar, iar s'or revedea,
Și iată-mă acuma, o! lucru necrezut,
Aproape de Ovidiu!... Trecutul a trecut!...
Avut-am zile negre? s'au șters ca o părere.
Uit tot ca prin minune, exil, lacrimi, durere,
Și-mi pare că-s eșită dintr'un grozav mister.
Te văd?... Re'nviu ferice; te simt, mă'nalt la cer-
Privește în extazu-mi de gingașă răpire
Iau o transfigurare de îndumnezeire.
Și-mi vine să strig lumii: iubesc, iubesc, iubesc!
Ș'Ovidiu e cu mine, nimic nu mai doresc,

Ovidiu

Dar ești dumnezeire sub chipu-ți de femeie
Și farmecul tău poate iluzii dulci să-mi dea.
Ah! mai vorbește, spune-mi de timpul neuitat
Când pe-amândoi amorul la sân ne-a adunat.

Iulia, în parte

O! Crud e de-a ascunde în ora de jălire
Amarul trist din suflet sub buze cu zămbire
Și de-a grăi ca mine de timpul fericit
Când glasul-i plin de lacrimi și sufletul zdrobit.

Ovidiu

Îți mai aduci aminte de prima întâlnire
La Bajes, într'o noapte?

(ascultă cu uimire, când reînviind, când slăbind)

Iulia

O! scumpe suvenir,

Eră o noapte lină cu cerul instelat,
Duios îndemnătoare de vis îndelungat.
Febă, regina lumii, din fața ei bălae
Lăsă, zămbind să cadă o ploaie de văpae
Pe undele mișcate alene de zefiri
Și-n larg acoperite cu foi de trandafiri.

Deodată-o barcă mică trecu în repejune
 Ş'un glas uimit îmi zise: „Olimpică minune,
 „Acel ce-ar avea parte de tot amorul tău
 „Ar fi, mă jur pe Venus, răvnit în Empireu!“
 Surprinsă, ofensată, de-atăta semeţie...
 Ovidiu, într-o clipă mi-am dat inima ţie.

Ovidiu, palpitând

Dar... par'că te văd încă în barcă lunecând...
 Măreai cu-a ta frum'seţe al nopţii farmec blând.
 Mă spune.... Ah! mai spune.

Iulia, emoţionată ştergându-ş
 ochii pe ascuns

De-atunci în exaltare

Gândind numai la tine, la tine poet mare,
 Mi-am îmbătat simţirea cu-a tale poezii
 Ce pot să redeştepte pe morţi între cei vii.
 O seară prin frunzişul grădinei, fără ştire,
 Te-am întâlnit... O! Ceruri!... cuprinsă de uimire
 Eră să cad... (cu dragoste) Căzut-am, iubite, pe-a
 tău sân.

Destăinuind amoru-mi într'un duos suspin.
 Mi-ai zis atunci, Ovidiu, îţi mai aduci aminte?
 Mi-ai zis: „Amorul nostru cât soarele fierbinte,
 „Prea mare pentru spaţiul acestui mic pământ,
 „Din templul nemuririi ne-a face un mormânt!“

Ovidiu, căzând treplat în aiurări

Mormânt şi nemurire... Cuvinte mari, deşarte...
 Absurdă antiteză, fără 'nţeles... De-o parte
 O urnă ce aşteaptă ca să înghiţă 'n ea
 O mână de cenuşă răcită... A cui? A mea!
 De alta, o speranţă ce naşte 'nchipuirea...
 Mormânt şi nemurirea... mormânt şi nemurirea...

Iulia

Ovidiu! (în parte) A lui minte se pierde, e'n delir.

Ovidiu, cu o zămbire amară

Şi nemurirea... Viaţa atarnă de un fir...
 Un liliac în zboru-i îl rupe de-l atinge...
 Şi iarba creşte grabnic pe omul ce se stinge...

(cu un şipăt de durere)

Ah! Iar săgeata cruntă!

Iulia

Ce ai? Spune-mi ce ai?

Ovidiu

Mi-e inima 'ncolţită de-un dinte crâncen... Vai!
 (pierdut) Ce plaiuri încântate colo mi se arată?
 E patria 'nflorită... Salmone regretată.

vultur plană, plană sub ceruri sus, mai sus,
face semn din aripi... mă chiamă... dar s'a
dus...

afund în oceanul de noapte și tăcere.
! Iulio.. dă-mi mâna... mă doare, Ce durere!
ci! Aici!... (deșină)

Iulia

Expiră!... Năpraznici Dumnezei!..
um de-l răpiți voi mie acum sub ochii mei?
ungă-vă blestemul ce vi-l arunc în față!

(privind la el)

vidlu!... Nu m'aude, (îl ia de mână) E mâna lui
de ghiată.
ai! Iată-l în a morții cumpănite 'mbrățișări..
e-abia se mișcă sânul-i în slabe răsufări.

(alcargă la ușă nebulă)

ăriți în ajutoru-mi, bărbați, femei, voi care
u radeți cum rād zeii de cruda-mi disperare.

(Ușa din fund se deschide. Sarmiza intră repede
urmată de Sarmis și de poporul din Tomis aducând o
cunună de lauri. După dâșii intră amicii lui Ovidiu
purtând corcane cu frunze de aur).

SCENA VIII

Iulia, Ovidiu, Sarmiza; Sarmis, Popor
și apoi Gettor.

Toți, intrând grabnic prin fend

Ce este ?

Iulia, desperată

El expiră.

Sarmiza, alergând lângă pat

Sărmanul!

Gettor, intrând

Vă vestesc
Mai mulți străini din Roma ce'n urma mea sosesc.

SCENA IX

Precedenții, Cotta și amicii lui Ovidiu

Cotta

Ovidiu unde-i?

Sarmiza, arătându-l

Iată-l în ultimele-i ore.

Iulia, în parte

Amicii lui în Tomis! (se pleacă pe muribund și strigă)

Ovidiu, în picioare!

Roma lui Iuliu Cesar, privește, a venit
Să te salute.

Ovidiu; tresărind

Roma?

Iulia, în parte

Din moarte l'a trezit

Al patriei scump nume.

(Ovidiu se reazămă pe braț și-și privește amicii)

Cotta

Ilustre, tu, Romane

Ovidiu, fala Romei ș'a gîntei suverane,
Victimă neferice a cruntului destin,
Azi Roma te recheamă cu drag lâng'al ei sân.
Primește-aste coroane; prin uoi ți le trimite.
Salut și onor ție, poete strălucite!

Ovidiu, se scoală în picioare
rezemându-se de pat

Din morți la glasul Romei pe lume iar reviu,
Sânt rechemat de Roma, îmi spuneți voi?... Târziu!
Opt ani de exilare, opt ani de lungă jale
M'au dus pe-a vecinicii nemărginită cale...
Pe mine-a vieții poartă, amicilor, s'a nchis
Și ce mai văd în față-mi îl văd ca printr'un vis.
Ah! văd, și mă cutremur, cum timpul aprig vine,
Mărimea sacră'a Romei s'o schimbe în mari ruine.
Și cum din depărtare potopul cel barbar
Se 'ntinde să distrugă al zeilor altar...
Văd Roma cum expiră!... Vai! Roma nu mai este!
Puterea ei? legendă! Istoria-i? poveste!
A fost, s'a șters cu nume, cu glorie cu tot.
Văd multe, multe, multe, dar a grăi nu pot...
Florul mă cuprinde... și glasul mi se curmă..

(mică pauză)

Stați... Norul greu dispare... lumină crește 'n urmă.
Trec secolii... o! minune... Aici în răsărit,
Vlăstarul, fiu al Romei, siejar a devenit,
Și Istrul moștenește al Tribului renume...
Se 'nalță o nouă Romă renaște-o nouă lume,
Mormântu-mi se deschide... din el în viitor
Un lung torent de viață se 'ntinde roditor

(cu entuziasm)

Dumnezeiri!... Nu! ginta latină'n veci nu moare

(șovăie și cade pe pat)

Ah! iată... noaptea... noaptea, ah! mor, ah!
soare! soare!

(expiră)

Iulia, c'un strigăt disperat

Mort! mort!

(cade 'n genunchi și-l sărută plângând)

(Toți cad în genunchi)

Cotta, întinzând coroana spre
Ovidiu

Adio, geniu în veci neperitor!

Iulia, cu lacrimi

Adio, suflet nobil, iubit și iubitor!

(Cortina cade).

— SFÂRȘIT —
